

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน
อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

People's participation in local development : Case study of
Mahawan Subdistrict Administrative Organization,
Mae Sot District Tak Province

โล่ง กวินนาลัย

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2568

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน
อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก
People's participation in local development : Case study of
Mahawan Subdistrict Administrative Organization,
Mae Sot District Tak Province

โล่ง กวินนาลัย

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2568

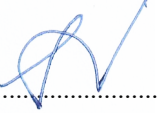

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วน
ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก
ผู้วิจัย นายไลง่ กวินนาลัย
ชื่อปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา สามัคคีธรรม)

..... กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์ .ดร.สุวิมล วงศ์สิงห์ทอง)

คณะวิทยาการจัดการ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก อนุมัติให้รายงานการ
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันธุ์งาม)

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา สามัคคีธรรม และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล วงศ์สิงห์ทอง ที่กรุณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะและติดตามความก้าวหน้า ตลอดจนให้ความสนใจในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ดร.สุชาติ ใจภักดี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฏฐ์ เหมือนวิหาร และ ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์ ที่กรุณาพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย

ขอขอบคุณครอบครัวอันเป็นที่รัก คอยสนับสนุนและให้กำลังใจ จนการวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

โล่ง กวินนาลัย

ชื่อเรื่อง	: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก
ผู้วิจัย	: นายโล่ง กวินวนาลัย
ชื่อปริญญา	: รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา สามัคคีธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล วงศ์สิงห์ทอง
ปีสำเร็จการศึกษา	: 2568
สถาบัน	: สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก และ 2) เพื่อเปรียบเทียบที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำนวน 14,364 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 377 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์สัดส่วน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีอิสระ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธี Fisher Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะ คือ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบด้วยช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนได้ทราบและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ซึ่งจะเป็นขั้นแรกที่จะส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาท้องถิ่น

Title : People's participation in local development : Case study of Mahawan Subdistrict Administrative Organization, Mae Sot District Tak Province

Author : Long Kwinwanalai

Degree : Master of Political Science

Advisor : Asst. Prof. Dr.Sujitra Samakkeetham

Co-advisor : Assoc.Prof. Dr.Suwimon Vongsingthong

Graduated year : 2025

Institute : Pacific Institute of Management Science

Abstract

The purposes of this research were study the level and compare the public participation in the local development in Mahawan Subdistrict Administrative Organization, Mae Sot District Tak Province, classified by gender, age, occupation, education level and average monthly income. The population were 14,364 who live in Mahawan Subdistrict Administrative Organization, Mae Sot District Tak Province, The sample population of 377 people can be determined from the Crazy Mergan formula. The randomization method uses Stratified Sampling. The instrument used for data collection was a 5-level rating scale questionnaires was a questionnaire created by the researcher, which was divided into three parts. The content validity was calculated by a method of Index of Consistency (IOC) between questions and objectives. Then, the results obtained were the values of 0.67-1.00. The confidence value were calculated and analyzed using Cronbach's alpha coefficient. The result obtained was the value of 0.965. The statistical data analysis were percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test (independent t-test) and F-test (one-way ANOVA). Test the difference of the average was lay a pair by the way of LSD.

The results of the research were as follows : 1) The level of public participation overall, at low level. And 2) The hypothesis test for personal factors, gender could be found no difference but classified by age, occupation, education level and average monthly income, the results showed that there was a significant difference at .05 level. Suggestions : Public relations should be made through various channels to inform the public so that they are more informed and participate in decision-making. This will be the first step to encourage public participation in every step of the operation.

Keywords : Participation, Local Development

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	จ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4 สมมุติฐานงานวิจัย.....	3
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน.....	6
2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	6
2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	8
2.1.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม.....	8
2.1.4 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม.....	11
2.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม.....	12
2.1.6 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	12
2.1.7 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	14
2.2 การพัฒนาท้องถิ่น.....	16
2.2.1 ความหมายของการพัฒนา.....	16
2.2.2 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนา.....	16
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์.....	19
2.4 สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สลด จังหวัดตาก	22
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	27
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	27
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	28
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29

สารบัญ (ต่อ)

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล.....	30
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	31
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	60
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	60
5.2 อภิปรายผล.....	63
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	71
ภาคผนวก.....	74
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	81
ภาคผนวก ค ค่า IOC ในการวิจัย.....	83
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	87
ประวัติผู้วิจัย.....	89

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 สรุปตัวแปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
3.1 จำนวนประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก.....	27
3.2 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละตัวแปร.....	29
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	32
4.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกตามภาพรวม.....	34
4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกรายด้าน (ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ).....	35
4.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกรายด้าน (ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน).....	36
4.5 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกรายด้าน (ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์).....	37
4.6 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกรายด้าน (ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล).....	38
4.7 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ.....	39
4.8 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ.....	40
4.9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	41
4.10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน.....	42

สารบัญตาราง (ต่อ)

[illegible]

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน.....	53
4.22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์.....	54
4.23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล.....	55
4.24 สรุปผลการทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก.....	56
4.25 แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น.....	57

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพ และมีช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการใช้สิทธิทางตรง เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีอายุ 18 ปี บริบูรณ์เป็นผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนของตนด้วยความชอบธรรม การมีส่วนร่วมถือเป็นหลักที่สำคัญ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การมีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายของรัฐบาล รวมไปถึงการปกครองในระดับท้องถิ่น เช่น มาตรา 254 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560, หน้า 75) กล่าวว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ตามกฎหมายบัญญัติ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น นอกจากสิทธิโดยตรงที่ประชาชนจะเข้าชื่อกันเพื่อที่จะเสนอข้อกฎหมายและนโยบายแล้ว รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้คนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เช่น การอนุรักษ์ ฟื้นฟู การส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม โดยจัดพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรม และต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับชุมชนและองค์กรท้องถิ่น การจัดให้มีมาตรการในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนมีการรวมตัวกันในการมีส่วนร่วมในการรณรงค์ต่อต้าน หรือชี้เบาะแสการทุจริต ในขณะเดียวกันรัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐ รวมทั้งการตัดสินใจทางการเมืองและกิจการอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมไปถึงการเปิดเผยข้อมูล การรายงานผลให้ประชาชนทราบ และมีกระบวนการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจการของรัฐด้วย นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในประเด็นที่สำคัญ เช่น การดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยของประชาชน เป็นต้น

การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกบัญญัติขึ้นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะใช้หลักการกระจายอำนาจ ที่ส่วนกลางได้มอบอำนาจในระดับหนึ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นไปดำเนินการปกครองตนเองอย่างอิสระ โดยที่ ต้องไม่ขัดต่อกฎหมายของประเทศหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ความมีอิสระในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาหรือการสนับสนุนกิจกรรมของท้องถิ่น การออกข้อบังคับหรือระเบียบต่างๆ มาบังคับในเขตการปกครองของตนได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย โดยให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวน ความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบประกอบกัน การปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ความเข้มแข็งของการปกครองจะเกิดขึ้นได้ จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเลือกตั้งจึงเป็นส่วนสำคัญในการที่ส่งเสริมระบบการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยและก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยได้อย่างยั่งยืน

ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก มีลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 99,394 ไร่ เป็นที่สูงลาดชันจากทิศตะวันออกลงมาทิศตะวันตกและมีพื้นที่ติดกับแม่น้ำเมย และประเทศพม่า ระยะทาง 7 กิโลเมตร มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ 2 ลักษณะ คือ เป็นภูเขาสูง ประมาณ 64,606 ไร่ หรือร้อยละ 65 ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำลำธารเป็นหมู่บ้านของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และเผ่ากะเหรี่ยง และเป็นพื้นที่ราบ ประมาณ 34,787 ไร่ หรือร้อยละ 35 ซึ่งเป็นหมู่บ้านของชาวไทยพื้นราบ จึงทำให้มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน (รายงานประจำปีงบประมาณ 2566) นอกจากนี้ จากการที่มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา และแหล่งต้นน้ำลำธารที่ควรดำรงไว้ซึ่งการอนุรักษ์ แต่ด้วยความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสังคม ทำให้เกิดกระทบในด้านต่างๆ แก่ชุมชน ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเสื่อมโทรม และการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต ซึ่งส่วนใหญ่จะก่อให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตในด้านต่างๆ เช่น ปัญหามลภาวะ ขยะ สภาพ ภูมิทัศน์ของชุมชน ความแห้งแล้ง เป็นต้น ซึ่งทุกคนในชุมชนตำบลมหาวันจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับใด และมีแนวทางใดบ้างที่จะเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองมากที่สุด ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีของโคเฮน และอัฟฮอฟ Cohen John M. & Uphoff, Norman T (1980: 213) แนวคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1.3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำนวน 14,364 คน (กรมการปกครอง, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 377 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์สัดส่วน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จากนั้นทำการสุ่มโดยวิธีสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling)

1.3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอ แม่สวด จังหวัดตาก จำนวน 12 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านมหาวัน บ้านใหม่แม่โกนเกน บ้านม่อนหินเหล็กไฟบ้านแม่โกนเกน บ้านห้วยไม้แป้น บ้านเจดีย์โคะ บ้านเจดีย์โคะใหม่ บ้านห้วยน้ำขุ่น บ้านห้วยหมาวงศ์ บ้านเจดีย์โคะเหนือ บ้านพบพระน้อย และบ้านปางวัว

1.3.5 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ พฤษภาคม 2567 ถึง ธันวาคม 2567

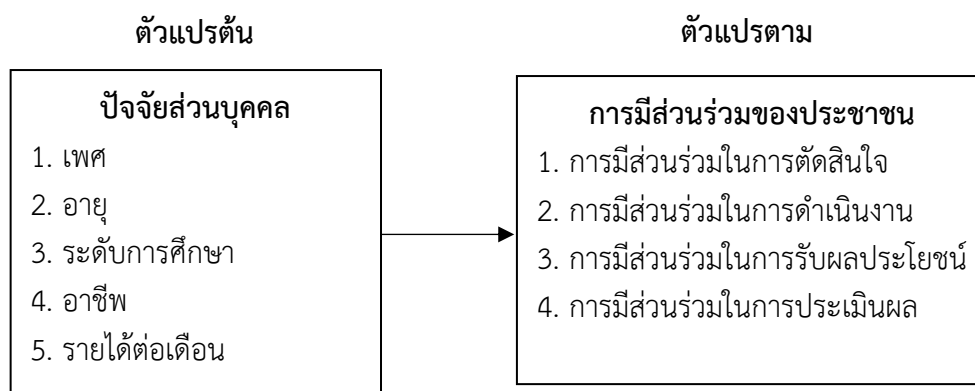
1.4 สมมุติฐานงานวิจัย

1. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีของโคเฮน และอัฟฮอฟ Cohen John M. & Uphoff, Norman T (1980: 213)

และแนวคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นฐานข้อมูลเพิ่มเติมในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
2. เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปกำหนดเป็นนโยบาย หรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นต่อไป

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการนำเสนอเรื่องต่างๆ ที่เป็นปัญหาหรือมีความจำเป็นในการพัฒนาท้องถิ่น การร่วมกันเสนอกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหา หรือเป็นการพัฒนาท้องถิ่น การร่วมตัดสินใจวางแผนการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การร่วมกันในการกระทำ ออกแรงกาย ระดมพลังความคิด เพื่อดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ รวมไปถึงร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทอง หรือมีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การได้รับผลประโยชน์ในด้านต่างๆ จากโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น หรือกิจกรรมที่เป็นการพัฒนาท้องถิ่น ในเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ ผลประโยชน์และผลเสียจากโครงการหรือกิจกรรม

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมสังเกตการณ์ขั้นตอนการทำงาน การติดตามผลการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรม และมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมนั้นๆ ว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด หรือควรมีการปรับปรุงโครงการหรือกิจกรรมด้านใดบ้าง อย่างไร

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การทำให้ก้าวหน้า ทำให้มั่นคง ทำให้ดีขึ้น ทำให้ยั่งยืนขึ้น ในที่นี้ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก เพื่อให้ท้องถิ่นมีความมั่นคง มีความเจริญก้าวหน้าบนฐานทรัพยากรที่ท้องถิ่นมี เป็นอยู่ เพื่อความสุขความเจริญอย่างยั่งยืนของประชาชนในท้องถิ่น

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ผู้ทำการวิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์
- 2.4 สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ณัฐรี ศรีทอง (2552: 191) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระโดยความสมัครใจในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือการปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมกับประโยชน์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา มิได้หมายถึงการให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของรัฐตามที่รัฐกำหนด แต่หมายถึงการให้ประชาชน กลุ่ม ชุมชน ร่วมกันคิดและตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนาการดำรงชีวิต ร่วมปฏิบัติตามแผนของกลุ่มหรือของชุมชนและรับประโยชน์ร่วมกันโดยรัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุน การร่วมคิดและตัดสินใจภายในกลุ่มเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมจริงๆ และเป็นอิสระในการแสดงออก เพราะสมาชิกในกลุ่มมีศักยภาพ ฐานะ อำนาจทางสังคมแตกต่างกัน ปัจจัยวัฒนธรรมบางประการเป็นอุปสรรคต่อความเป็นอิสระในการแสดงออก คนแต่ละคนต่างมีมุมมองในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ไม่เหมือนกัน ประสบการณ์ต่างกัน เหล่านี้อาจนำไปสู่การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นกระบวนการ (Process) ที่ประชาชนในชุมชนได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมในชุมชน นับตั้งแต่ร่วมกำหนดปัญหาและความต้องการ ร่วมระบุสาเหตุของปัญหา ร่วมกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรมและร่วมรับผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมนั้น ซึ่งประเด็นหลักของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ประชาชนต้องเป็นกระทำในแต่ละขั้นตอนของการมีส่วนร่วมด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจอย่างอิสระ

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ (2550, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในแนวทางการพัฒนา โดยผ่านทางกระบวนการส่งเสริม ชักนำ การสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ การเริ่มในการคิดร่วมกำหนดแนวทางในการพัฒนาร่วมกันและวางแผนปฏิบัติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือทรัพยากรทางการบริการ ตลอดจนอำนาจในการตัดสินใจในการกำหนดกิจกรรมหรือแนวทางการดำเนินกิจกรรมของตนเองให้เกิดขึ้นภายในชุมชนด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถของตนเองเพื่อ

เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการและควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากร ตลอดจนปัจจัยการผลิตในสังคมอันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเอง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง การดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม การดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2554, หน้า 18) อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติการติดตาม และประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531, หน้า 10) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันและอย่างเต็มที่ของกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของโครงการหรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมในอำนาจ การตัดสินใจ และหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมเข้าร่วมจะเป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้เสียต้องการที่สุดนั้นจักได้รับการตอบสนองและทำให้มีความเป็นไปได้มาก ขึ้นอยู่กับว่าสิ่งที่ทำไปนั้นจะตรงกับความต้องการที่แท้จริง และมั่นใจมากขึ้นว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอหน้ากัน

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้ที่มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องมีโอกาสร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ของการบริหาร ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลการปฏิบัติงาน การร่วมแสดงทัศนะแสดงความคิดเห็น การร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การร่วมคิดแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การร่วมในการดำเนินการและการร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งการร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

2. กระบวนการสานสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมและเพื่อให้การพัฒนา นโยบายและบริการสาธารณะเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และสนองความต้องการของประชาชนมากขึ้น โดยเน้นที่กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจของรัฐ กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น วิธีการที่ภาครัฐ ภาคประชาสังคม และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีโอกาสเรียนรู้ทำความเข้าใจประเด็นนโยบายสาธารณะ ร่วมกันปรึกษาหารือ ร่วมกันเพื่อแสวงหาทางเลือกที่ดีที่สุด ทุกฝ่ายยอมรับมากที่สุด และมีผลกระทบเชิงลบน้อยที่สุด

3. กระบวนการที่ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้าร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อน ร่วมกันหาทางออกสำหรับการแก้ปัญหาต่างๆ ในทางสันติ เป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม และมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจและกำหนดแนวทางหรือนโยบายสาธารณะที่ภาครัฐจะดำเนินการ

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนในกระบวนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของรัฐ ในด้านต่างๆ ในฐานะผู้มีส่วนได้เสียหรือมีผลประโยชน์ร่วม ซึ่งเป็นแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นจุดเริ่มของความคิดที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม สรุปไว้ดังนี้ (ประเดิม แพทย์รังษี, 2556: 11-12)

ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion) หมายถึง การเกิดความเชื่อถือ และการกระทำโดยใช้คำพูดหรือการเขียน ซึ่งการเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน โดยให้คิดหลักการเกลี้ยกล่อม โดยใช้เรื่องความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs) 5 ระดับ ของมาสโลว์ ดังนี้

ระดับที่ 1 ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological Needs) คือ ความต้องการขั้นพื้นฐานของการดำรงชีวิตมนุษย์ (Survival Needs) เช่น ความต้องการทางด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ

ระดับที่ 2 ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and Security Needs) ได้แก่ ความต้องการที่อยู่อาศัยอย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกาย หรือถูกขโมยทรัพย์สินหรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

ระดับที่ 3 ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ระดับที่ 4 ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self-esteem Needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ต้องการที่จะดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยการได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการนี้คือความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจของตนเองในเรื่องความสามารถและความสำคัญของบุคคล

ระดับที่ 5 ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการสูงสุดที่มีความต้องการให้เกิดความสำเร็จในทุกด้านตามความต้องการของตนเอง เพื่อที่จะ ทำให้เกิดการพัฒนาด้านตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้นั้นเป็นความต้องการพิเศษของแต่ละบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุด

อำนาจ อนันตชัย (2540: 137-140) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองในส่วนท้องถิ่นนั้น เมื่อกล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วม ก็สามารถจะสรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion) เป็นวิธีการหนึ่งที่แก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติงานโดยผู้เกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะความรู้ขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การเกลี้ยกล่อมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชน และถ้าการเกลี้ยกล่อมนั้นเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ย่อมส่งผลถึงการมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติภารกิจใด ๆ จำเป็นต้องให้ประชาชนในชุมชนและผู้ปฏิบัติภารกิจมีขวัญที่ดี การสร้างขวัญ

ที่ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมไม่เอาัดเอาเปรียบให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน

3. ทฤษฎีการสร้างความรู้สึกราชาตินิยม (Nationalizing) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญนำไปสู่การมีส่วนร่วม เป็นความรู้สึกที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ของชาติมีความพอใจในชาติตนพอใจในเกียรติภูมิ จงรักภักดีผูกพันต่อท้องถิ่น

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายร่วมกัน เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการรวบรวมกลุ่มจูงใจคนไปยังเป้าหมายประสงค์ ผลของการสร้างผู้นำทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดริเริ่มในกิจกรรมต่างๆ ด้วยดีนั่นเอง

5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method) การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ย่าง เพราะใช้กฎหมาย ระเบียบแบบแผนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ผลของความร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุดในเรื่องการใช้ระบบทางการบริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่างตั้งใจ ไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่ใช่ไปตามนโยบายและความจำเป็นของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหาร เป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่มความคาดหวังผลประโยชน์

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีการมีส่วนร่วม เป็นแนวความคิดซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน มีหลายรูปแบบ ทำให้เราเข้าใจแนวคิดและสามารถนำแนวคิดนั้นมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบของการมีส่วนร่วม

2.1.3 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

Cohen John M. & Uphoff, Norman T (1980: 213) ได้ให้รูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้นประการแรกสุด คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจ ในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะได้อมาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหารงานการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลในสังคมด้วย

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความ เห็นความชอบและความคาดหวัง ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆ ได้

สุทิน บุญญาธิการ และคณะ (2540: 22) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้อีกลักษณะดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) โดยประชาชนในพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้รับแจ้งให้ทราบรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะดำเนินการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ข่าวสารดังกล่าวจะต้องแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบที่มีการหารือระหว่างผู้ดำเนินโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม โดยหลักการแล้วการหารือจะต้องจัดก่อนที่มีการเสนอรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อประเมินผลกระทบบางประการที่อาจมองข้ามไป นอกจากนี้การปรึกษาหารือยังเป็นช่องทางอันหนึ่งในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในโครงการและเพื่อเปิดให้มีการเสนอแนะประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเวทีสาธารณะให้ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้ที่ได้รับผลกระทบหากมีการดำเนินโครงการหน่วยงานเจ้าของโครงการ โดยเป็นรูปแบบที่สามารถพบเห็นได้บ่อย และอาจดำเนินการได้หลายรูปแบบ ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ อธิบายให้ที่ประชุมทราบรายละเอียดโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น แล้วจึงเปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยต่างๆ

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical learning) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อมีข้อโต้แย้งทางเทคนิค โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายซักถาม และให้ความเห็นต่อรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ผลการประชุมต้องมีการเสนอต่อผู้เข้าร่วมประชุมและสาธารณะชนด้วย

3.3 การประชุมประชาพิจารณ์ (Public Hearing) รูปแบบนี้มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนและเป็นเวทีการเสนอข้อมูลจากทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายเจ้าของโครงการและผู้ได้รับผลกระทบ โดยมีบรรยากาศการประชุมที่เปิดกว้าง ซึ่งเจ้าของโครงการจะต้องเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ปิดบังมีหลักเกณฑ์และประเด็นพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบร่วมกัน ซึ่งรูปแบบการประชุมควรมีลักษณะไม่เป็นทางการมากนัก อาจใช้เวลาประชุมหลายวันก็ได้และไม่จำเป็นต้องจัดครั้งเดียวหรือสถานที่เดียวตลอดไป ทั้งนี้สามารถปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมได้

3.4 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้นๆ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจดำเนินการให้ประชาชนผู้รับผลกระทบเลือกตัวแทนไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจตัดสินใจในเรื่องนั้นๆ ทั้งนี้ ประชาชนจะมีบทบาทขึ้นำการตัดสินใจเพียงใด ขึ้นอยู่กับน้ำหนักของตัวแทนในคณะกรรมการชุดนั้นๆ

3.5 การใช้กลไกทางกฎหมาย เป็นการเรียกร้องสิทธิของตนจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม มักใช้ในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการทางอื่นได้ โดยอาศัยมาตรการทางกฎหมาย

เป็นหลัก ซึ่งอาจเกิดความยืดเยื้อต่อการดำเนินฟ้องร้อง เพราะนอกจากจะเสียเวลาแล้วยังมีการระคายคายและภาระในการติดตามหาข้อมูล

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายรูปแบบ ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐ อาจใช้เพียงรูปแบบเดียว หรือหลายรูปแบบผสมผสานกัน ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมนั้นจะมีผลกระทบต่อประชาชนในระดับใด

2.1.4 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนของการมีส่วนร่วม มีผู้แสดงทัศนะไว้ดังนี้
ทศพล กฤตยพิสิฐ (2538: 13) ได้แบ่งการขั้นตอนมีส่วนร่วมตามการพัฒนาออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นริเริ่มการพัฒนา ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการวางแผนในการพัฒนา ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นตอนที่ 3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์และแรงงาน หรือเข้าร่วมบริหาร ประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนา หรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

ขั้นตอนที่ 5 ประชาชนเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด ซึ่งในการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลก้าวหน้าเป็นระยะๆ หรือกระทำในรูปของการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปสุดท้าย

โกวิท พวงงาม (2545: 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชนในการพัฒนาควรมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบทจะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการนำเอาปัจจัยข่าวสาร ข้อมูลต่างๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้ว ชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จยากลำบาก

2.1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ (2549: 20) ได้กล่าวถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยหลัก 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยทางด้านบุคคลและทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย เพศ อายุ ภูมิฐานะ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส สถานภาพในครอบครัว ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ สถานที่ทำงาน และระยะเวลาในการประกอบอาชีพในชุมชน

2. ปัจจัยทางด้านสังคม ประกอบด้วย ความต้องการเกียรติเป็นที่ยกย่องจากบุคคลอื่น การได้รับการชักจูงจากผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่โครงการ และความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก เคยมีกิจกรรมแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกันมาก่อน การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนและความสัมพันธ์ทางสังคม ที่ดีของคนในชุมชน

2.1.6 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Arnstein (1969: 216-224) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกได้เป็นทั้งหมด 8 ระดับ ดังต่อไปนี้

1. ระดับการยักย่ายถ่ายเท (Manipulation) การรวมตัวในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเหล่านั้นถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการสร้าง การสนับสนุน แทนที่การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง ลำดับขั้นต่ำสุดของขั้นบันไดแห่งการมีส่วนร่วมนี้แสดงให้เห็นถึงการบิดเบือนการมีส่วนร่วมที่ทำให้ประชาชนให้กลายเป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์กิจกรรมหรือนโยบายของผู้มีอำนาจ

2. ระดับการบำบัดรักษา (Therapy) การทดลองพฤติกรรมกลุ่มโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ความสำเร็จอำนาจ (Powerlessness) เปรียบเสมือนความเจ็บป่วยทางจิตใจ จึงต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการกิจกรรม

3. ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (Informing) การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบและทางเลือกนโยบายต่างๆ ถือเป็นครั้งแรกของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง จุดเด่นของการมีส่วนร่วมในระดับนี้ คือ การไหลของข้อมูลทางเดียว (One Way Flow Information)

4. ระดับการปรึกษาหารือ (Consultation) การชักชวนให้ประชาชนออกมาแสดงความคิดเห็น เป็นวิธีการพยายามดึงดูดประชาชนให้มาเข้าร่วมและปริมาณการมีส่วนร่วมยังสามารถวัดผลออกเป็นเชิงปริมาณได้ เช่น จำนวนประชาชนที่เข้าร่วมการประชุม

5. ระดับการปลอบใจ (Placation) ประชาชนเริ่มที่จะมีอิทธิพล กล่าวคือ ประชาชนสามารถให้คำปรึกษาหรือเข้าร่วมในกระบวนการวางแผนได้อย่างไม่มีขอบเขต แต่การตัดสินใจในขั้นสุดท้ายยังเป็นดุลยพินิจของผู้มีอำนาจที่สามารถนำเอาคำปรึกษาหรือคำแนะนำของประชาชนมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ ทั้งนี้ โอกาสที่ประชาชนจะได้รับการปลอบใจขึ้นอยู่กับ

5.1 นโยบาย (Policy Prioritization)

5.2 ระดับการรวมตัวกันของกลุ่มประชาชนเพื่อกระตุ้นให้ผู้มีอำนาจรับฟัง และตัดสินใจตามการจัดลำดับความสำคัญของนโยบายที่พวกเขาได้เสนอให้ไป

6. ระดับความร่วมมือ (Partnership) อำนาจถูกจัดสรรผ่านการต่อรองระหว่างประชาชนกับผู้มีอำนาจ ทั้งสองฝ่ายมีการรับผิดชอบในการวางแผนและตัดสินใจร่วมกันภายใต้รูปแบบของคณะกรรมการนโยบายร่วม (Joint Policy Boards) คณะกรรมการวางแผน รวมทั้งคณะกรรมการแก้ไขความขัดแย้งต่างๆ

7. ระดับอำนาจการเป็นตัวแทน (Delegated Power) ประชาชนสามารถมีบทบาทนำในการตัดสินใจวางแผนและดำเนินการตามแผนงานต่างๆ คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม (Accountability) โดยภาครัฐต้องคำนึงถึงความคิดเห็นร่วมกันของประชาชน และอาจมีการต่อรองระหว่างภาครัฐกับประชาชน การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมนี้แสดงให้เห็นถึงความสามารถที่จะตอบสนองปัญหา

8. ระดับการควบคุมโดยประชาชน (Citizen Control) ประชาชนได้รับการประกันว่านโยบายและการบริหารแผนงานหรือโครงการใดๆ ก็ตามที่ตนมีส่วนร่วมนั้นจะเป็นไปในทิศทางที่ประชาชนต้องการอย่างแท้จริง รวมทั้งยังสามารถต่อรองข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและไม่มีใครสามารถมาเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดเหล่านั้นได้ภายหลัง

นวนลน้อย ตรีรัตน์ และคนอื่นๆ (2545: 397-398) กล่าวถึงระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความแตกต่างกันในหลายระดับและหลายเงื่อนไข ดังนี้

1. ระดับเป็นฝ่ายรุก / ปฏิกริยาตอบโต้
2. ระดับลงสมัครรับเลือกตั้ง
3. ระดับการขอดูเอกสารต่างๆ
4. ระดับการตรวจสอบผลงาน อบต. อย่างเป็นทางการ
5. ระดับการประชุมเสนอแผนผ่านประชาคมหมู่บ้าน
6. ระดับการตรวจสอบในลักษณะที่เป็นกรรมการตรวจรับงาน/กรรมการเปิดซอง

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547: 17-18) กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วม ออกเป็น 5

ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลของตน / ครอบครัว/ ชุมชนของตน
2. การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เช่น การร่วมรับรู้ข้อมูลของตนจากแพทย์เพื่อจะเป็นแนวทางตัดสินใจให้ดีขึ้น เพราะสิ่งที่แพทย์รู้เกี่ยวกับตนนั้นตนเองอาจไม่รู้
3. การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (co-decision) โดยเฉพาะเกี่ยวกับโครงการที่ตนจะมีส่วนได้เสียด้วย โดยแบ่งเป็น 3 กรณี แล้วแต่กิจกรรมนั้นตนอยู่ในขั้นตอนใดต่อไปนี้

3.1 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจน้อยกว่าเจ้าของโครงการ เช่น ก่อนเริ่มที่โครงการจะตัดสินใจว่าโครงการควรทำขนาดใด ทำกิจกรรมอะไรบ้าง เป็นต้น ผู้อื่นมีส่วนร่วมด้วยน้อย

3.2 ตนมีน้ำหนักการตัดสินใจเท่ากับเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นหุ้นส่วนที่เท่าเทียมกันและจะตัดสินใจว่าจะเริ่มโครงการนั้นหรือไม่

3.3 คนมีน้ำหนัการตัดสินใจมากกว่าเจ้าของโครงการ เช่น เมื่อเป็นผู้รับประโยชน์จากน้ำที่ได้รับจากอ่างน้ำ กลุ่มผู้ได้รับประโยชน์ควรเป็นผู้มีน้ำหนัการตัดสินใจมากกว่าเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมทำ คือร่วมในขั้นตอนการดำเนินงาน เช่น ร่วมสร้างถนนในชนบท

5. การมีส่วนร่วมสนับสนุน คือ เมื่อไม่มีโอกาสร่วมทำแต่มีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านอื่นๆ

2.1.7 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2543: 243-244) กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การที่จะทำให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้นเนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนๆ จะรู้สึกผูกพันรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้นเนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน การดำเนินโครงการจะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนามากขึ้น และจะช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการบริหารการปกครอง พอสรุปได้ในประเด็นสำคัญดังนี้

1. ทำให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น กล่าวคือ การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาแต่ละท้องถิ่น ควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นของตน ประชาชนจะรู้ว่าความต้องการของตนคืออะไร ทำให้สามารถกำหนดแนวทางเพื่อตอบสนองความต้องการได้เหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาก็ถูกจุดและตรงประเด็น

2. ทำให้ประชาชนต้องผูกมัดตนเองกับสิ่งที่ตนมีส่วนร่วม เมื่อประชาชนได้เสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนแล้ว เขาย่อมรู้สึกผูกพันตนเองที่จะต้องดำเนินกิจกรรมบางประการอันจำเป็นทำให้สิ่งที่เสนอแนะมาปฏิบัติให้บรรลุผล ประชาชนจะร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. ทำให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตนเอง จากข้อ 2 เมื่อประชาชนผูกมัดตนเองกับสิ่งที่ตนเสนอแนะและร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานแล้ว จะก่อให้เกิดผลต่อมาคือความรัก ความภูมิใจและความหวงแหนในท้องถิ่นของตน เนื่องจากตนเองได้มีส่วนร่วมทำให้ท้องถิ่นเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาขึ้น

4. ทำให้แบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่างๆ เท่ากับรับหลักการในเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นแต่ละแห่ง เมื่อประชาชนในท้องถิ่นที่สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ด้วยตนเองก็จะทำให้แบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง รัฐบาลกลางก็ย่อมมีเวลามากขึ้นที่จะไปดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศต่อไปได้

5. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสัมฤทธิ์ผลในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เมื่อประชาชนในระดับตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ย่อมเป็นการปลูกฝังเบื้องต้นและเป็นพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับประเทศชาติต่อไป

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2545: 380-381) กล่าวว่า โดยทั่วไปการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณะชน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่างๆ ดังนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณะชนช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้นๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณะชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุด บ่อยครั้งกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้เคยใช้กันมา ในอดีตสาธารณะชนมักมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

2. ลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา โดยทั่วไปกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบมักจะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้ว การมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้น สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลืองและเสียเวลาที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้วและเมื่อนำมาสู่การปฏิบัติ อาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ การตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำไปอย่างรวดเร็วและดูเหมือนจะไม่สิ้นเปลือง อาจจะเสียเวลาค่าใช้จ่ายมากกว่า ถ้าการตัดสินใจนั้นไม่ได้ทำให้เกิดข้อตกลงระหว่างกลุ่มหรือความเห็นชอบในกลุ่มต่างๆ ที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องได้ แต่กลับนำไปสู่ความขัดแย้งของประชาชนอย่างต่อเนื่องมากขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถเกิดผลในการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจ โดยกลุ่มซึ่งมีส่วนได้ส่วนเสียในการตัดสินใจนั้นๆ วิธีการจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งโดยทั่วไปมักจะแพงกว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดทำทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในระยะต้น

3. การสร้างฉันทามติ โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาว และการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งก่อนหน้านี้อาจจะมีความขัดแย้งระหว่างกันคนละทาง การมีส่วนร่วมยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้เรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจให้เรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วเขาก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือขัดแย้งที่รุนแรง ความขัดแย้งในโครงการอาจนำไปสู่การปฏิบัติอันยากที่จะแก้ไข กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณีจะแสดงความต้องการของกลุ่มเขาและความห่วงกังวล ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษมันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุกๆ กรณี

6. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม โดยทั่วไปแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณะชน ซึ่งให้สาธารณะชนมีส่วนร่วมในโครงการ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้นๆ

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐ มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เพราะประชาชนมีสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการร่วมกันดำเนินการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผลดี หรือผลเสีย เป็นการระดมกำลังความคิด ระดมทรัพยากร ก่อนที่จะมีการตัดสินใจกระทำใดๆ ลงไป การร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และยอมรับทั้งผลดี และผลเสียที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้นๆ ร่วมกัน

2.2 การพัฒนาท้องถิ่น

2.2.1 ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา สามารถนำมาใช้ได้กับการทุกกิจกรรม ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน การพัฒนาที่ดีนั้นคือการเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสรุปความหมายของการพัฒนา ไว้ดังนี้

อมรรัตน์ ชัยขรรค์เมือง (2547: 13) ได้ให้ความหมายของการพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มุ่งเน้นให้เกิดการแก้ปัญหาต่างๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในสังคมนั้น

ปกรณ ปรียากร (2544: 35) ได้สรุปว่า การพัฒนาเป็นแนวคิดเชิงปทัสฐาน และอาศัยการตัดสินใจเชิงคุณค่าที่แตกต่างกันออกไปแล้วแต่ความคิดของคน ลักษณะของคนและลักษณะของระบบสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายที่มุ่งสร้างความเจริญให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในสังคมนั้นๆ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายวิธีการและเวลากำหนดไว้ล่วงหน้า

โฆสิต บั่นเปี่ยมรัชฎ์ (2536: 13-15) กล่าวว่า เป็นกระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1) การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ซึ่งถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่าความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ถ้าทางสังคมก็เป็นเรื่องของเรามีเหตุผล ตลอดจนระบบและกลไกซึ่งเอื้ออำนวยให้สามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจและขจัดความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

2) การพัฒนา หมายถึง ความมั่นคง ถ้าเป็นทางเศรษฐกิจก็หมายถึงเสถียรภาพ ทางเศรษฐกิจ คือ ไม่มีปัญหาเรื่องเงินเฟ้อ เงินฝืด ถ้าในทางสังคมความมั่นคงก็คือสังคมมีความสุข สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยปราศจากความรุนแรง

3) การพัฒนา หมายถึง ความเป็นธรรม ประชาชนทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามสมควร

2.2.2 ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

การพัฒนา เป็นการปรับปรุงแก้ไข สิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นในทุกกระบวนการ วิษณุ หยกจินดา (2557: 26-29) ได้ทำการสรุปเกี่ยวกับทฤษฎีการพัฒนาสำคัญ 3 ทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีภาวะทันสมัย (Modernization theory) เป็นทฤษฎีการพัฒนาที่รุ่งโรจน์มาก และถูกนำไปประยุกต์ใช้ในประเทศด้อยพัฒนาอย่างกว้างขวางในราวปลายทศวรรษที่ 1950-1960 จุดกำเนิดของทฤษฎีมาจากความสำเร็จในการพัฒนาของกลุ่มยุโรปตะวันตกหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งยึดแนวทางการพัฒนาแบบทุนนิยม (Capitalism) หรือเน้นการดำเนินการทางเศรษฐกิจแบบเสรี ซึ่งกลายเป็นแนวความคิดกระแสหลักที่สำคัญมากในยุคนั้น นักทฤษฎีที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดแนวความคิดและทฤษฎีภาวะทันสมัย คือ ดับบลิวโรสโทว์ (W. Rostov) ซึ่งได้เสนอแนวคิดในการสร้างความเจริญเติบโตตามลำดับขั้น (Stages of Growth) 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 เป็นจุดเริ่มต้นจากสภาพสังคมแบบดั้งเดิม ขั้นที่ 2 เป็นการเตรียมตัวเพื่อก้าวทะยานไปข้างหน้า ขั้นที่ 3 เป็นการก้าวทะยานไปสู่การเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ขั้นที่ 4 เป็นการบรรลุสู่ภาวะที่เจริญเติบโตอย่างเต็มที่ ขั้นที่ 5 เป็นการเจริญสูงสุดของสังคม การพัฒนาตามแนวความคิดของทฤษฎีภาวะความทันสมัยนั้นสามารถพิจารณาได้จากจุดมุ่งหมายและกระบวนการดังต่อไปนี้

1.1 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาตามแนวคิดของทฤษฎีภาวะทันสมัย
จุดมุ่งหมาย หลักคือ การสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นหลักซึ่งต้องอาศัยการพัฒนาชุมชนเมืองและการเสริมสร้างความก้าวหน้าของระบบตลาดมาสนับสนุนซึ่งยุทธศาสตร์นี้ จะทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GSP) เพิ่มขึ้นในอัตราที่แน่นอนและรวดเร็วว่าการเพิ่มของประชากร เป็นผลให้ระดับรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรในแต่ละปีเพิ่มสูงตามไปด้วย ผลของความเจริญเติบโตจะค่อยๆ แพร่กระจายจากภาคอุตสาหกรรมไปสู่ภาคการผลิตอื่นๆ และจากเมืองไปสู่ชนบทตามแนวคิดของ Adam Smith เกี่ยวกับทฤษฎีการแพร่กระจาย (Trickle down) ทำให้ความทันสมัยทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและทั่วถึงกัน

1.2 กระบวนการพัฒนาตามแนวคิดของทฤษฎีภาวะทันสมัยความสำเร็จของการพัฒนาตามทฤษฎีภาวะทันสมัยจะบรรลุตามจุดมุ่งหมายข้างต้นได้นั้น จะต้องอาศัยกระบวนการที่เกิดจากบทบาทของสถาบันทางการเมือง สถาบันทางการบริหาร และสถาบันอื่นๆ ดังต่อไปนี้

1) รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐจะเข้ามามีบทบาทในการกำหนดแผนพัฒนา ซึ่งมีลักษณะเป็นการวางแผนจากส่วนกลาง (Top-down Planning) เพื่อจัดทำโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) อันได้แก่ การคมนาคม การพลังงาน การชลประทาน เป็นต้น

2) การจัดตั้งสถาบันต่างๆ ทั้งสถาบันทางด้านการเมือง สถาบันทางด้านสังคม และสถาบันทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนเร่งรัดการพัฒนา เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ

3) การขยายตัวของเมืองและบริการสาธารณะในเขตชุมชนเมือง ทั้งเมืองหลวงและเมืองหลัก

4) การให้บริการแก่สังคมชนบทในรูปแบบต่างๆ เช่น การให้บริการ ทางด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ให้มากขึ้น

1.3 จุดเน้นของทฤษฎีภาวะทันสมัย สรุปได้ดังนี้ คือ

1) เน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยอาศัยอุตสาหกรรมเป็นตัวนำในการพัฒนา เช่น เน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เป็นต้น

2) เน้นบทบาทของรัฐในการวางแผนจากส่วนกลาง (Top-down Planning) ทั้งนี้ เพื่อให้มีการตัดสินใจจากผู้อำนวยการหรือผู้บริหารอย่างรวดเร็ว และการพัฒนา เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ

3) เน้นพัฒนาสังคมเมือง (Urbanization) โดยสร้างสังคมเมืองให้ทันสมัย อาทิ เน้นโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยคาดหวังว่าถ้าพัฒนาสังคมเมืองให้เจริญก้าวหน้าแล้ว ผลของการพัฒนาจะแพร่กระจาย (Trickle Down) ไปสู่สังคมชนบทอย่างทั่วถึงกัน

4) เน้นการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ทฤษฎีนี้เน้นการพัฒนา อุตสาหกรรม ดังนั้นจึงต้องใช้เครื่องจักรกลที่ทันสมัยมาช่วยในการผลิต ผลที่ตามมาคือการเป็น หนี้สินประเทศที่พัฒนาแล้ว เพราะประเทศที่ด้อยพัฒนามักไม่สามารถวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี ขึ้นมาใช้ได้เองนอกจากนั้นยังทำให้เกิดปัญหาการว่างงานในสังคมตามมาอีกด้วย

5) เน้นการใช้ทุนเข้มข้นจากภายนอกประเทศ คือ ประเทศที่เน้น พัฒนาอุตสาหกรรม ถ้าเป็นประเทศที่ร่ำรวยก็จะไม่เกิดผลกระทบมากนัก แต่สำหรับประเทศด้อย พัฒนา หรือประเทศกำลังพัฒนาซึ่งยากจน เมื่อเน้นพัฒนาอุตสาหกรรมและเร่งการเติบโตทาง เศรษฐกิจ จึงต้องก่อหนี้สาธารณะหรือกู้ยืมเงินทุนจากต่างประเทศ

6) ยอมรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ทั้งในรูปการให้เปล่า การลงทุน การมีเงื่อนไขผูกพัน การช่วยเหลือทางวิชาการ ซึ่งบางครั้งทำให้ประเทศด้อยพัฒนา ทั้งหลายต้องพึ่งพาหรือกลายเป็นอาณานิคมทางเศรษฐกิจกับประเทศที่พัฒนาแล้วโดยไม่เจตนา

7) การวัดผลการพัฒนาตามทฤษฎีภาวะทันสมัยนี้ จะยึดรายได้ ประชาชาติ และรายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเป็นหลัก

2. ทฤษฎีพึ่งพา (Dependency Theory) ในทศวรรษที่ 1960 ได้มีนักวิชาการ สาย ยุโรป เช่น Gunnar Myrdal, Daley Seer และ Pual Streeten ได้คัดค้านแนวความคิดทฤษฎีภาวะ ทันสมัย โดยเสนอว่าแนวความคิดดังกล่าวไม่สามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ในประเทศโลกที่สามได้ นอกจากนั้นนักวิชาการสายละตินอเมริกา อาทิ Frank, Cardose และ Doossantos ได้เสนอว่า ทฤษฎีภาวะทันสมัยไม่สามารถนำไปใช้ในประเทศด้อยพัฒนาได้สำเร็จ เพราะยิ่งพัฒนาไป คนรวยยิ่ง รวย แต่คนจนยิ่งจนลง หรือที่เรียกว่ารวยกระจุกแต่นจนกระจาย เขาจึงต่อต้านทฤษฎีภาวะทันสมัย และได้เสนอแนวคิดทฤษฎีพึ่งพาเอาไว้ดังนี้ คือ

2.1 เหมองว่าถ้าพัฒนาตามทฤษฎีภาวะทันสมัย ประเทศตะวันตกที่เจริญจะเป็นศูนย์กลางทุกอย่าง ในขณะที่ประเทศด้อยพัฒนาจะเป็นบริวารหรือต้องพึ่งพาภายนอกอยู่ตลอดเวลา

2.2 เขาเน้นว่าควรมีการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมเสียใหม่เพื่อที่จะนำไปสู่การกระจายผลของการพัฒนาอย่างเป็นธรรม

2.3 กระบวนการที่สามารถกระทำได้ คือ การลดการพึ่งพาจากภายนอกและพยายามเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองให้มากขึ้น แต่ทฤษฎีพึ่งพานี้ นักวิชาการมิได้เสนอแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนหรือเป็นรูปธรรมนัก จึงทำให้มีการปฏิเสธแนวทางการพัฒนาแบบดั้งเดิมและนำไปสู่แนวทางการพัฒนาทฤษฎีใหม่ที่เน้นการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานต่อไป

3.ทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory) แนวความคิดของนักวิชาการกลุ่มองค์การกรรมระหว่างประเทศ (ILO = International Labor Organization) ได้เสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่ โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานและความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ และการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนา เหตุผลที่มาของทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐานก็คือ

3.1 เป็นข้อเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาความล้มเหลวของทฤษฎีภาวะทันสมัย

3.2 องค์การสหประชาชาติเรียกร้องให้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับความจำเป็นพื้นฐานเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา

3.3 ตอบสนองต่อข้อเรียกร้องของนักทฤษฎีพึ่งพาบางกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา เป็นแนวคิดพื้นฐานในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งจากรัฐและประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะพัฒนาชุมชนสังคมของตนเอง ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้นๆ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์

ทฤษฎี ประชากรศาสตร์ (Demography) หมายถึง แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับประชากร ซึ่งมีรากฐานของคำศัพท์ภาษากรีก มาจากคำว่า "Demo" หมายถึง "People" แปลว่า ประชากร หรือประชาชนและคำว่า "Graphy" ซึ่งหมายถึง "Description" ซึ่งมีความหมายว่า ลักษณะ การนำคำศัพท์ทั้งสองมารวมกันก็จะมีความหมายว่า วิชาที่เกี่ยวกับประชากรนั่นเอง (วศิน สันทรณ์, 2557) แนวความคิดด้านประชากรศาสตร์ เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักการเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอก เช่นแรงบังคับจากภายนอกมากระตุ้น กล่าวถึงประชากรที่แตกต่างกันซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมและการตัดสินใจที่แตกต่างกันไปด้วย (วศิน สันทรณ์, 2557: 7-11) ซึ่งประชากรศาสตร์นั้นสามารถจำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มๆ ได้จากลักษณะและพฤติกรรม เช่น กลุ่มคนที่มีลักษณะและบุคลิกใกล้เคียงกันมักจะอยู่ในกลุ่มเดียวกัน รวมถึงบุคคลที่อยู่ในชนชั้นทางสังคมเดียวกันก็จะตอบสนองถึงข่าวสารความต้องการไปในทิศทางเดียวกัน มากไปกว่านั้นปัจจัยการเปลี่ยนแปลงของประชากรอาจจะมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอีกด้วย

แนวความคิดของประชากรศาสตร์ ได้สามารถจำแนกและอธิบายถึงคุณสมบัติเฉพาะตนของคนนั้นๆ ซึ่งมีผลต่อการสื่อสารกับผู้รับสารในสถานการณ์ต่างๆ ในการสื่อสารแต่ละครั้งถ้าผู้รับสารมีจำนวนน้อยก็อาจจะไม่ส่งผลให้เกิดปัญหาได้เพราะเราสามารถวิเคราะห์ผู้รับสารได้ทุกคน แต่ในทางกลับกันถ้าในบางสถานการณ์ผู้รับสารมีจำนวนมากเราจะไม่สามารถวิเคราะห์ผู้รับสารได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังนั้น การจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่มๆ ก็อาจทำให้ง่ายต่อการสื่อสารมากขึ้น โดยสามารถจำแนกตามลักษณะประชากร (Demographic Characteristics) ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานะทางสังคม และศาสนา (ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์, 2548) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการรับรู้ ความเข้าใจในการสื่อสาร ข้อมูลด้านประชากรจะมีประสิทธิภาพและเข้าถึงมากที่สุดก็ต่อเมื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งคนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันก็จะมีลักษณะทางจิตวิทยาต่างกันอีกด้วย รายละเอียด ดังนี้

1) เพศ (Sex) ธรรมชาติได้สร้างความสมดุลทางเพศโดยเบื้องต้นได้จำแนกปัจจัยทางเพศออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ คือ เพศหญิง (Female) และเพศชาย (Male) ก็จะมีผลแตกต่างกันด้านกายภาพ ความถนัด อารมณ์ สภาวะทางจิตใจ และการตัดสินใจ ซึ่งจะนำพาความคิด ทัศนคติ รสนิยม ที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงประเพณีและวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้หญิงและผู้ชายที่แตกต่างกันของทั้งสองเพศในสังคมอีกด้วย โดยเพศหญิงมีแนวโน้มที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าถ้าเปรียบเทียบกับเพศชาย แต่ในทางกลับกันเพศชายไม่ได้เน้นย้ำไปถึงแก่การรับส่งข่าวสารทางปกติเท่านั้น แต่เพศชายยังต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้รับและส่งข่าวสารนั้นๆ อีกด้วย (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2538: 41-42) นอกจากนี้ เพศหญิงนั้นมีแนวโน้มที่จะคล้อยตามคนอื่นได้ง่ายกว่าเพศชาย สามารถรับการสื่อสารและเลียนแบบพฤติกรรมและบุคลิกภาพนั้นๆ จากผู้อื่นได้ดีกว่าเพศชายอีกด้วย มากกว่านั้นเพศหญิงมีสภาวะทางจิตใจที่อ่อนโยนมากกว่าเพศชาย แต่เพศชายมีความหนักแน่นในการตัดสินใจและการใช้ชีวิตมากกว่าเพศหญิง และเพศชายยังมีความสามารถในการจำรูปทรงของสิ่งของต่างๆ แม้ว่ารูปร่างนั้นจะพลิกแพลงไปในรูปแบบอื่นก็ตาม ทั้งสองเพศมีความแตกต่างในด้านต่างๆ ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิต การรับรู้ข่าวสาร และการประยุกต์เพื่อใช้ในการชีวิตประจำวันอีกด้วย (กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์, 2546)

2) อายุ (Age) ปัจจัยของประชากรด้านอายุก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญ ซึ่งปัจจัยทางอายุนี้น่าจะเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจและพฤติกรรมในการใช้ชีวิต รวมถึงพฤติกรรมและความคิดอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นตัวแปรที่สามารถเปลี่ยนไปได้ตามกาลเวลา คนที่มีอายุน้อยกว่าอาจจะมีอาการตัดสินใจที่มีอารมณ์เข้ามาเป็นส่วนเกี่ยวข้องมากกว่า และคนที่มีอายุน้อยกว่าก็จะมีความคิดที่ค่านิยมมากกว่าคนที่มีอายุมาก รวมไปถึงกลุ่มคนที่มีอายุน้อยจะเป็นกลุ่มที่มองโลกในแง่ดีมากกว่า และยึดถือในอุดมการณ์ของตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนที่มีอายุมากกว่า ในทางกลับกัน กลุ่มคนที่มีอายุมากกว่าจะชอบที่จะเสพข่าวสารที่หนักมากกว่าเน้นไปทางด้านบันเทิง กลุ่มคนที่มีอายุมากกว่าจะเป็นกลุ่มคนที่มองโลกในแง่ร้ายกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนอายุน้อยเพราะกลุ่มคนอายุมากได้ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามากกว่าซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจ รวมไปถึงกลุ่มคนที่มีอายุมากจะมีความคิดเชิงอนุรักษ์นิยมมากกว่าระมัดระวัง และยึดถือหลักปฏิบัติมากกว่า (Bennett & Cohen, 1959) ทั้งนี้อายุที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จะมีผลต่อความตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ทั้งความคิด พฤติกรรม และการตัดสินใจ การสื่อสารมีการเปลี่ยนไปตามอายุและประสบการณ์ ซึ่ง

บุคคลที่มีอายุมากกว่าจะสามารถรับการสื่อสารได้ดีกว่าบุคคลที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งสามารถสรุปได้โดยกล่าวว่าอายุที่เพิ่มมากขึ้นสามารถเป็นปัจจัยในการเปลี่ยนแปลงในวิธีคิดและสิ่งที่สนใจในอนาคตอีกด้วย (สุชา จันทรเฒ, 2544)

3) การศึกษา (Education) การศึกษานั้นหมายถึงระดับการศึกษาและความรู้ที่ได้รับจากสถาบันและอาจรวมถึงประสบการณ์ชีวิตของบุคคลนั้นๆ ซึ่งบ่งบอกถึงการรู้หนังสือและมีผลต่อการรับข่าวสารต่างๆ การศึกษาจะช่วยให้คนนั้นๆ มีความรู้ทั้งทางด้านวิชาการการใช้ชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ความสามารถในการรับข่าวสารเพิ่มมากขึ้นและสามารถแยกแยะข่าวสารต่างๆ ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ซึ่งการศึกษาได้เริ่มส่งผลตั้งแต่ผู้สอนมาถึงผู้เรียนซึ่งผู้สอนสามารถสอดแทรกทัศนคติและความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้ นอกจากการศึกษาจะเพิ่มพูนความรู้แล้วการศึกษายังสามารถสร้างความแตกต่างทางด้านความคิดที่ทัศนคติได้อีกด้วย รวมถึงยังพัฒนาความคิดในด้านคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ อีกด้วย ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน สาขาวิชาที่แตกต่างกัน ยุคสมัยและระบบการศึกษาที่แตกต่างกัน อาจส่งผลกระทบต่อความคิดและความต้องการที่แตกต่างกันอีกด้วย (ปรมะ สตะเวทิน, 2546) โดยปัจจัยด้านการศึกษาที่ดีจะเป็นตัวบ่งบอกความได้เปรียบของผู้รับสาร เช่น ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะสามารถรับข่าวสารและตีความได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า สามารถเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าและไม่เชื่ออะไรง่ายๆ จนกว่าจะได้รับหลักฐานที่มากพอ ยังรวมไปถึงผู้ที่มีการศึกษาสูงก็จะใช้เวลาว่างในการรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตามหากพวกเขามีเวลาจำกัดก็จะเลือกรับข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อชนิดอื่นๆ

การศึกษานอกจากจะทำให้บุคคลมีศักยภาพเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้เกิดความแตกต่างทาง ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมความคิดอีกเช่นกัน นอกจากนี้ ปรมะ สตะเวทิน (2546) ยังได้กล่าวว่าการศึกษา เป็นลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ยุคสมัยที่ต่างกัน ระบบการศึกษาแตกต่างกัน สาขาวิชาที่แตกต่างกัน จึงมีความรู้สึกรู้คิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันไปอีกด้วย ในด้านเนื้อหาที่เปิดรับนั้นพบว่า คนที่มีการศึกษาสูงนิยมเปิดรับข่าวและเรื่องเกี่ยวกับสาธารณชน เนื้อหาหนักและมีงานวิจัยที่พบว่า คนที่มีการศึกษาสูงยังมีการรับข้อมูลอย่างวิพากษ์วิจารณ์ (Critical) และตั้งข้อสงสัย (Skeptical) มากกว่า (กาญจนา แก้วเทพ, 2552)

4) สถานะทางสังคม (Socio-Economic Status) ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ในแง่ของสถานะทางสังคม อันได้แก่ ถิ่นกำเนิด ภูมิลำเนา เชื้อชาติ รายได้ และฐานะทางสังคม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อผู้รับสาร ตัวอย่างเช่น

4.1) ความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติก็จะส่งผลทำให้มีความคิด ทัศนคติ มุมมอง และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งก็จะนำไปสู่การรับสารที่แตกต่างกันไปด้วย

4.2) ความแตกต่างด้านสถานะทางสังคม การมีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่ต่างกันของกลุ่มคนซึ่งมีอิทธิพลต่อผู้รับสารที่จะมีค่านิยมและเป้าหมายที่ต่างกันออกไปอีกด้วย ผู้ที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าก็จะแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดให้กับตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่มีสถานะทางสังคมที่ด้อยกว่า

4.3) รายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือรายได้ของบุคคลนั้นๆ จะแสดงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้นๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการดูแลตัวเองและการใช้จ่ายในการรับรู้ข่าวสาร ผู้ที่มีความพร้อมทางด้านรายได้ที่น้อยกว่าก็จะมีข้อจำกัดในการเลือกบริโภคข่าวสารและมีข้อจำกัดในรับรู้รวมไปถึงการค้นหาประสบการณ์ใหม่ๆ ด้วยเช่นกัน

4.4) สถานภาพสมรส สถานภาพสมรสนั้นมีความหมายคือการครองเรือนซึ่งสามารถจำแนกเป็น โสด สมรส หย่า หม้าย หรือแยกกันอยู่ ลักษณะของวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละท้องถิ่นมีอิทธิพลต่อสถานสมรสของคนกลุ่มนั้นๆ ที่อยู่ในความแตกต่างกันของพื้นที่ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อผู้รับสาร การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ นั้นก็มีปัจจัยมาจากสถานภาพสมรส เช่น คนโสดจะมีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่าคนที่สมรสแล้ว มากไปกว่านั้นกลุ่มคนที่สมรสแล้วย่อมมีการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกันถ้าเปรียบเทียบกับคนโสด เพราะมีปัจจัยมาจากสภาพของครอบครัวและจำนวนบุคคลที่อยู่รอบข้าง

5) ศาสนา (Religion) ศาสนานั้นเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญของผู้รับสารที่จะเลือกรับสารที่แตกต่างกันออกไป เช่น ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และศาสนาอื่นๆ เพราะกลุ่มคนที่นับถือศาสนาที่แตกต่างกันย่อมมีความเชื่อ ทศนคติ มุมมอง พฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป และศาสนาก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของบุคคลกลุ่มคนนั้นๆ อีกด้วย ศาสนามีอิทธิพลต่อบุคคลนั้นๆ ใน 3 ประเด็นที่สำคัญ คือ ศีลธรรม คุณธรรม และ ความเชื่อของบุคคลต่อด้านเศรษฐกิจและการเมือง การที่ผู้ส่งสารจะสามารถถ่ายทอดข่าวสารไปยัง กลุ่มคนที่มีความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกันนั้น ผู้ส่งสารต้องพิจารณาถึงความแตกต่างของศาสนานั้นๆ อย่างถ่องแท้ เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดข่าวสารนั้นๆ ไปสู่ผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด รวมถึงยังสามารถส่งสารให้กับผู้รับสารได้อย่างถูกต้องมากที่สุดอีกด้วย

6) ภูมิสำเนา (Geographic Distribution) การจะเข้าใจผู้รับสารที่อยู่ในพื้นที่แตกต่างกันต้อง ใช้ความรอบคอบและระมัดระวัง เพราะความแตกต่างในเรื่องความคิด ความเชื่อ ทศนคติ รสนิยม ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีตามวัฒนธรรมย่อย (Subculture)

จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่กล่าวมา ผู้ศึกษาได้นำลักษณะทางประชากรศาสตร์ ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ มาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

2.4 สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

ตำบลมหาวัน ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ศูนย์กลางตำบล คือ หมู่ที่ 5 บ้านห้วยไม้แป้น ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก โดยแยกขวาจากถนนสายแม่สวด-อัมพาง (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1090) กิโลเมตรที่ 17 ตำบลมหาวันห่างจากตัวอำเภอแม่สวด 20 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดตากประมาณ 101 กิโลเมตร โดยชื่อ มหาวัน เดิมเป็นหมู่บ้านหมู่หนึ่งของตำบลแม่กุ อำเภอแม่สวด มีผู้มาอยู่คนแรก ชื่อ นายมหาวัน ไม่ปรากฏนามสกุล ประมาณ พ.ศ. 2522 แยกตำบลจากแม่กุเป็นมหาวัน มีกำนันคนแรกชื่อนายเรด ก้อนจะรา ถัดมานายณรงค์ ห้วยผัด เป็นกำนันคนที่ 2 ต่อมาได้ยกฐานะจากสภาตำบลมหาวัน เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน เมื่อ

วันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2540 มีหมู่บ้านในการปกครองปัจจุบันทั้งหมด 12 หมู่บ้านๆ ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านมหาวัน หมู่ที่ 2 บ้านใหม่แม่โกนเกน หมู่ที่ 3 บ้านม่อนหินเหล็กไฟ หมู่ที่ 4 บ้านแม่โกนเกน หมู่ที่ 5 บ้านห้วยไม้แป้น หมู่ที่ 6 บ้านเจดีย์โคะ หมู่ที่ 7 บ้านเจดีย์โคะใหม่ หมู่ที่ 8 บ้านห้วยน้ำขุ่น หมู่ที่ 9 บ้านห้วยมหวางค์ หมู่ที่ 10 บ้านเจดีย์โคะเหนือ หมู่ที่ 11 บ้านพบพระน้อย หมู่ที่ 12 บ้านปางวัว มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองอื่น ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลแม่กุ ตำบลพะวอ อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลคีรีราษฎร์ ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ และตำบลพะวอ อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ทิศตะวันตก ติดต่อกับประเทศประเทศพม่า โดยมีแม่น้ำเมยเป็นเส้นกั้นพรมแดน ระยะทางด้านทิศตะวันตกประมาณ 7 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศของตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 99,394 ไร่ เป็นที่สูงลาดชันจากทิศตะวันออกลงมาทิศตะวันตกและมีพื้นที่ติดกับแม่น้ำเมย และประเทศประเทศพม่า ระยะทาง 7 กิโลเมตร มีลักษณะทางภูมิศาสตร์ 2 ลักษณะ คือ เป็นภูเขาสูง ประมาณ 64,606 ไร่ หรือร้อยละ 65 ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำลำธารเป็นหมู่บ้านของชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง และเผ่ากะเหรี่ยง และเป็นพื้นที่ราบ ประมาณ 34,787 ไร่ หรือร้อยละ 35 ซึ่งเป็นหมู่บ้านของชาวไทยพื้นราบ สภาพเศรษฐกิจทางด้านสังคมจึงแตกต่างกัน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

อรนันท กัลณบุระ (2565). ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและตรวจสอบการทำงาน 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศ ศาสนา และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน

ญาณเดช คุ่มประยูร (2564). ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนมีนบุรีอุบลรัตน์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ของประชาชนในการพัฒนาชุมชนมีนบุรีอุบลรัตน์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง อันดับ ที่ 1 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาชุมชน อันดับรองลงมา มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ 2) การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เติบโตต่อเดือน ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมีนบุรีอุบลรัตน์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 และ 3) ข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนมีนบุรีอุปถัมภ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ควรมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ สร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูล ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบายสาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย และการเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้าน ที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด

บดินทร์ เตปะระจาโก (2564). ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบตาตง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของกลุ่มตัวอย่างมีค่าต่ำสุด 2.0 ค่าสูงสุด 20.00 ค่าเฉลี่ย 8.6787 และค่า S.D. 4.19945 และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเมินผล และการมีส่วนร่วมดำเนินงาน 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ (1) อายุ โดยผู้ที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อย มีนัยสำคัญที่ .01 (2) การศึกษา โดยผู้ที่มีการศึกษายาสายสามัญระดับปริญญาตรีจะมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับอื่นๆ มีนัยสำคัญที่ .05 (3) สถานภาพครอบครัวโดยที่มีสถานภาพสมรสหม้าย จะมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มที่มีสถานภาพสมรสกลุ่มอื่นๆ มีนัยสำคัญที่ .05 (4) อาชีพ โดยอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจจะมีส่วนร่วม สูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ มีนัยสำคัญที่ .01 (5) รายได้ โดยผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท ต่อเดือนจะมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มรายได้อื่นๆ มีนัยสำคัญที่ .01 และ 3) แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบตาตง โดยการใช้กระบวนการ PDCA มีดังนี้ (1) การวางแผน โดยสำรวจความต้องการรวมทั้งปัญหาต่างๆ เพื่อจัดเวทีประชาคมในการนำเสนอโครงการพัฒนาที่สร้างประโยชน์กับประชาชน (2) การปฏิบัติตามแผน โดยสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทุกด้าน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการ (3) การตรวจสอบ โดยตรวจสอบความคืบหน้าตามแผนงาน รวมทั้งให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น และร้องเรียนความเดือดร้อนให้หลากหลายช่องทาง และประเมินโครงการทุกขั้นตอน (4) การปรับปรุง โดยวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามแผน รวมทั้งจัดทำโครงการใหม่ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาเพื่อขออนุมัติโครงการ

อติวิธ ศิริพันธ์ (2563). ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอมอง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง และระดับการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลตำบลหลักหก ในขั้นอำนาจการเป็นตัวแทนมีระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ในภาพรวมแล้วประชาชนมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้านในระดับปานกลาง เท่านั้น โดยเทศบาลหลักหก ได้เน้นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนงาน/โครงการ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ผ่าน

ช่องทางต่างๆ แล้วรวบรวมความคิดเห็นจากประชาชนไปพิจารณากำหนดแนวทางให้สอดคล้องต่อไป นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์ยังพบว่า เทศบาลฯ ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปตามระเบียบ ข้อกำหนดต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นทุกด้านมากขึ้น โดยผู้บริหารได้เน้นการประชาสัมพันธ์ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลฯ ด้วยตนเองทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคุณภาพชีวิต

สุธาวิ กลิ่นอุบล (2562). ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดรัง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโพน อำเภอกุดรัง จังหวัดราชบุรี ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านที่ต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพในชุมชนและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จ ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนที่มี อายุ อาชีพ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านห้วยเขย่ง พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้นำชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ และคนในชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ชุมชนมีการรวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนจนเกิดเป็นเครือข่าย มีการจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นแบบอย่าง ในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ปณณทัต บณุนท (2562). ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสาน อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีส่วนร่วมในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอมะนัง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ข้อเสนอแนะ คือ ควรกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาในชุมชน และกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสออกมามีส่วนร่วมมากขึ้น

ตารางที่ 2.1 สรุปตัวแปรงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชื่อผู้วิจัย	ประชากรศาสตร์					การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก			
	เพศ	อายุ	การศึกษา	อาชีพ	รายได้	ด้านการตัดสินใจ	ด้านการดำเนินงาน	ด้านการรับผลประโยชน์	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
อรนันท์ กลั่นทปุระ (2565)	✓	✓	✓	✓	✓	×	✓	×	✓
ญาณเดช คุ่มประยูร (2564)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
บดินทร์ เตบะจาโก (2564)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
อดิวิส ศิริพันธ์ (2563)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	×	✓
สุธาวี กลิ่นอุบล (2562)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ปัทมทัต บนขุนทด (2562)	✓	✓	✓	✓	×	✓	✓	✓	✓
รวม	6	6	6	6	5	5	6	4	6

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำนวน 14,364 คน (กรมการปกครอง, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ตามเกณฑ์สัดส่วน แบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 377 คน จากนั้นทำการสุ่มโดยวิธีสุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling)

ตารางที่ 3.1 ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

ที่	หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	1	บ้านมหาวัน	727	21
2	2	บ้านใหม่แม่โกนเกน	189	5
3	3	บ้านม่อนหินเหล็กไฟ	496	14
4	4	บ้านแม่โกนเกน	888	26
5	5	บ้านห้วยไม้แป้น	925	27
6	6	บ้านเจดีย์โคะ	1,338	39
7	7	บ้านเจดีย์โคะใหม่	2,316	67
8	8	บ้านห้วยน้ำขุน	711	20
9	9	บ้านห้วยหมาวงศ์	1,211	35
10	10	บ้านเจดีย์โคะเหนือ	2,423	69
11	11	บ้านพบพระน้อย	544	16
12	12	บ้านปางวัว	1,324	38
รวม			14,364	377

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1 ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก โดยสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีของโคเฮน และอัฟฮอฟ Cohen John M. & Uphoff, Norman T (1980: 213) และแนวคิด พื้นฐานการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 คำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

3.2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษารูปแบบและวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดขอบเขตคำถามตามตัวแปรที่ต้องการศึกษา แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำชี้แนะเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องตามข้อชี้แนะ หากมีจุดบกพร่องก็นำมาแก้ไขให้สมบูรณ์

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณา

4.1 ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อข้อคำถามตรงกับประเด็นของเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับประเด็นของเนื้อหาหรือไม่

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับประเด็นของเนื้อหา

จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 มาใช้เป็นข้อคำถาม โดยค่า IOC ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1

4.2 ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาทำการทดสอบ (Try out) กับประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละตัวแปร

ตัวแปร	จำนวนตัวชี้วัด	ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	5	0.965
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	5	0.968
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	7	0.964
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4	0.964
รวม	21	0.965

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.965

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตและนำตัวจากสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก นำส่งถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 377 คน
3. เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนแล้ว จากนั้นดำเนินการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และ นำผลการวิเคราะห์เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย เป็นช่วงคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้สถิติ ดังนี้

- ค่าทีอิสระ (Independent t-test) สำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสำหรับตัวแปรอิสระ 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ (ชาย/หญิง) และระดับการศึกษา (ต่ำกว่าปริญญาตรี/ปริญญาตรีขึ้นไป)

- การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way Analysis of Variance : ANOVA) สำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสำหรับตัวแปรอิสระที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ (ต่ำกว่า 25 ปี/26-40 ปี/41-55 ปี/มากกว่า 55 ปี) อาชีพ (รับจ้าง/เกษตรกร/ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว/รับราชการ) และรายได้ต่อเดือน (ต่ำกว่า 15,000 บาทต่อเดือน/15,001-30,000 บาทต่อเดือน/มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน) หากพบความแตกต่าง จึงเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธี Fisher Least Significant Difference (LSD)

4. วิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการประมวลความคิดเห็นตามค่าความถี่ และร้อยละ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตาราง

3.4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1) ค่าดัชนีความสอดคล้อง ใช้ในการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยการหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item Objective Congruence : IOC)

2) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1) ค่าความถี่ (Frequency)

2) ค่าร้อยละ (Percentage)

3) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5) การทดสอบค่าทีอิสระ (Independent t-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มี 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ และระดับการศึกษา

6) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way Analysis of Variance : ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสำหรับตัวแปรอิสระที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ได้แก่ อายุ อาชีพ และรายได้ และทำการเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธี Fisher Least Significant Difference (LSD)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าทีอิสระ (Independent T-Test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าเอฟ F-test (OneWay Analysis of Variance : ANOVA)
Sig.	แทน	ความน่าจะเป็นของค่านัยสำคัญทางสถิติ
SS	แทน	ค่า Sum of Squares
MS	แทน	ค่า Mean of Squares
Df	แทน	ค่า degree of freedom
*	แทน	ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 1 โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิเคราะห์เสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าทีอิสระ (Independent T-Test) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ F-test (OneWay Analysis of Variance : ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหาร

ส่วนบลมหารวัน อำเภอแม่สลอด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แล้วนำเสนอ
ในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

5. วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์แนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละด้านโดยการประมวลความคิดเห็นในแต่ละด้าน แล้วนำเสนอในรูปแบบ
ความเรียง

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ
และรายได้ต่อเดือน ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	189	50.10
หญิง	188	49.90
รวม	377	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	153	40.60
26-40 ปี	145	38.50
41-55 ปี	94	17.00
มากกว่า 55 ปี	15	4.00
รวม	377	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	225	59.70
ปริญญาตรีขึ้นไป	152	40.30
รวม	377	100.00
4. อาชีพ		
รับจ้าง	166	44.00
เกษตรกร	99	26.30
ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	63	16.70
รับราชการ	49	13.00
รวม	377	100.00
5. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	134	35.50
15,001-30,000 บาท	8	2.10
มากกว่า 30,000 บาท		
รวม	377	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 และเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90

ข้อมูลด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60 อายุระหว่าง 26–40 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 อายุระหว่าง 41–55 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 และอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00

ข้อมูลด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 59.70 และปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30

ข้อมูลด้านอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 เกษตรกร จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 และรับราชการ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00

ข้อมูลด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 62.30 ระหว่าง 15,001-30,000 บาทจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 และมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามภาพรวมและรายด้าน ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามภาพรวม

ขั้วศูนย์กลางใจในการปฏิบัติงาน	n = 377			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.29	1.03	น้อย	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.25	0.99	น้อย	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	2.85	1.04	ปานกลาง	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.29	1.13	น้อย	2
เฉลี่ย	2.42	0.97	น้อย	

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.42$, S.D. = 0.97)

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.85$, S.D. = 1.04) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.29$, S.D. = 1.03) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 2.29$, S.D. = 1.13) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.99)

ตารางที่ 4.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกรายด้าน (ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ)

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	n = 377			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ได้ร่วมในการเสนอปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น	2.40	1.09	น้อย	1
2. มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	2.34	1.08	น้อย	2
3. มีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	2.24	1.05	น้อย	4
4. มีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	2.27	1.07	น้อย	3
5. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการใช้ทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการพัฒนาท้องถิ่น	2.18	1.04	น้อย	5
เฉลี่ย	2.29	1.03	น้อย	

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.29$, S.D. = 1.03)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้ร่วมในการเสนอปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 1.09) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.34$, S.D. = 1.08) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการใช้ทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.18$, S.D. = 1.04)

ตารางที่ 4.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกรายด้าน (ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	n = 377			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่เป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นของท่านอย่างสร้างสรรค์และเต็มใจ	2.71	1.18	ปานกลาง	1
2. หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างการทำงานตามโครงการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อแก้ไขปัญหา	2.35	1.08	น้อย	2
3. มีส่วนร่วมในการเชิญชวนให้คนในท้องถิ่นเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น	2.26	1.11	น้อย	3
4. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินเพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น	2.00	1.02	น้อย	4
5. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ หรืออำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น	1.95	1.00	น้อย	5
เฉลี่ย	2.25	0.99	น้อย	

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.25$, S.D. = 0.99)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ยกเว้นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่เป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นของท่านอย่างสร้างสรรค์และเต็มใจ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่เป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นของท่านอย่างสร้างสรรค์และเต็มใจ ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 1.18) รองลงมา คือ หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างการทำงานตามโครงการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 2.35$, S.D. = 1.08) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ หรืออำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น ($\bar{X} = 1.95$, S.D. = 1.00)

ตารางที่ 4.5 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกรายด้าน (ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์)

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	n = 377			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. รู้สึกความยินดีและภาคภูมิใจที่ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาจากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น	3.23	1.20	ปานกลาง	1
2. ได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม	3.02	1.18	ปานกลาง	2
3. ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น	2.84	1.11	ปานกลาง	3
4. มีโอกาสพบปะและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น มีการติดต่อประสานงานกับคนในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ช่วยทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ	2.76	1.14	ปานกลาง	4
5. มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดขึ้น	2.68	1.06	ปานกลาง	7
6. สามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และสามารถแก้ปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน	2.71	1.10	ปานกลาง	6
7. การที่มีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น	2.72	1.12	ปานกลาง	5
เฉลี่ย	2.85	1.04	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.85$, S.D. = 1.04)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้สึกความยินดีและภาคภูมิใจที่ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาจากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น ($\bar{x} = 3.23$, S.D. = 1.20) รองลงมา คือ ได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ($\bar{x} = 3.02$, S.D. = 1.18) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดขึ้น ($\bar{x} = 2.68$, S.D. = 1.06)

ตารางที่ 4.6 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกรายด้าน (ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	n = 377			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ ที่
1. มีส่วนร่วมสังเกตขั้นตอนการทำงาน และคอยสอดส่องดูแลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันการทุจริต	2.42	1.26	ปานกลาง	2
2. มีส่วนร่วมในการติดตามปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ	2.46	1.29	ปานกลาง	1
3. มีส่วนร่วมในการประเมินผลสำเร็จ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ	2.17	1.09	ปานกลาง	3
4. มีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการประเมิน มาใช้วางแผนงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในโอกาสต่อไป	2.10	1.07	ปานกลาง	4
เฉลี่ย	2.29	0.97	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.29$, S.D. = 0.97)

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการติดตามปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 1.29) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมสังเกตขั้นตอนการทำงาน และคอยสอดส่องดูแลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันการทุจริต ($\bar{X} = 2.42$, S.D. = 1.26) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการประเมิน มาใช้วางแผนงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในโอกาสต่อไป ($\bar{X} = 2.10$, S.D. = 0.72)

4.3.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.34	1.08	2.23	0.99	1.02	0.30
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	2.34	0.99	2.16	0.98	1.77	0.08
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	2.90	1.06	2.80	1.01	0.94	0.35
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.36	1.15	2.21	1.10	1.31	0.19
เฉลี่ย	2.49	1.00	2.35	0.94	1.35	0.18

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศพบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4.3.4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	67.14	3	22.38	25.03	0.00*
	ภายในกลุ่ม	333.42	373	0.89		
	รวม	400.57	376			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	51.13	3	17.04	20.09	0.00*
	ภายในกลุ่ม	316.36	373	0.84		
	รวม	367.49	376			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	46.86	3	15.62	16.27	0.00*
	ภายในกลุ่ม	358.02	373	0.96		
	รวม	404.88	376			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	84.17	3	28.05	26.57	0.00*
	ภายในกลุ่ม	393.81	373	1.05		
	รวม	477.98	376			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	61.13	3	20.37	25.67	0.00*
	ภายในกลุ่ม	296.11	373	0.79		
	รวม	357.24	376			

*Sig. ≤ .05

จากตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธี Fisher Least Significant Difference (LSD) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	ต่ำกว่า 25 ปี	26-40 ปี	41-55 ปี	มากกว่า 55 ปี
		1.80	2.53	2.86	2.41
ต่ำกว่า 25 ปี	1.80	-	0.00	0.00	0.16
26-40 ปี	2.53	-	-	0.21	-
41-55 ปี	2.86	-	-	-	-
มากกว่า 55 ปี	2.41	-	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระหว่าง 26-40 ปี, ระหว่าง 41-55 ปี และมากกว่า 55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ น้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	ต่ำกว่า 25 ปี	26-40 ปี	41-55 ปี	มากกว่า 55 ปี
		1.82	2.46	2.74	2.55
ต่ำกว่า 25 ปี	1.82	-	0.00	0.00	0.00
26-40 ปี	2.46	-	-	0.05	-
41-55 ปี	2.74	-	-	-	-
มากกว่า 55 ปี	2.55	-	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระหว่าง 26-40 ปี, ระหว่าง 41-55 ปี และมากกว่า 55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี มีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 55 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

ตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	ต่ำกว่า 25 ปี	26-40 ปี	41 – 55 ปี	มากกว่า 55 ปี
		2.45	3.04	3.36	2.90
ต่ำกว่า 25 ปี	2.45	-	0.00	0.00	-
26-40 ปี	3.04	-	-	0.03	-
41-55 ปี	3.36	-	-	-	-
มากกว่า 55 ปี	2.90	-	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระหว่าง 26-40 ปี และระหว่าง 41-55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์น้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

ตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	ต่ำกว่า 25 ปี	26-40 ปี	41 – 55 ปี	มากกว่า 55 ปี
		1.76	2.49	3.02	2.55
ต่ำกว่า 25 ปี	1.76	-	0.00	0.00	0.01
26-40 ปี	2.49	-	-	0.00	-
41-55 ปี	3.02	-	-	-	-
มากกว่า 55 ปี	2.55	-	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี มีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระหว่าง 26-40 ปี, ระหว่าง 41-55 ปี และมากกว่า 55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี มีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 41-55 ปี มีส่วนร่วมในการประเมินผลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 26-40 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี

4.3.5 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชน	เพศ				t	Sig.
	ต่ำกว่า ป.ตรี		ป.ตรี ขึ้นไป			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	1.87	0.89	2.91	0.91	-11.04	0.00*
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	1.86	0.85	2.54	0.99	-10.73	0.00*
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	2.48	1.00	3.40	0.81	-9.43	0.00*
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	1.87	1.00	3.40	0.81	-9.70	0.00*
เฉลี่ย	2.02	0.86	3.01	0.82	-11.18	0.00*

*Sig. $\leq$.05

จากตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3.6 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	85.98	3	28.66	33.98	0.00*
	ภายในกลุ่ม	314.58	373	0.84		
	รวม	400.57	376			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	80.00	3	26.66	34.60	0.00*
	ภายในกลุ่ม	287.49	373	0.77		
	รวม	367.49	376			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	60.93	3	20.31	22.02	0.00*
	ภายในกลุ่ม	343.94	373	0.91		
	รวม	404.88	376			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	94.01	3	31.34	30.44	0.00*
	ภายในกลุ่ม	383.96	373	1.02		
	รวม	477.98	376			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	79.34	3	26.45	35.50	0.00*
	ภายในกลุ่ม	277.90	373	0.74		
	รวม	357.24	376			

*Sig. ≤ .05

จากตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธี Fisher Least Significant Difference (LSD) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	รับจ้าง	เกษตรกร	ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	รับราชการ
		1.83	2.36	2.64	3.22
รับจ้าง	1.83	-	0.00	0.00	0.00
เกษตรกร	2.36	-	-	-	0.00
ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	2.64	-	-	-	0.00
รับราชการ	3.22	-	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร, อาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง

ตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	รับจ้าง	เกษตรกร	ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	รับราชการ
		1.81	2.38	2.52	3.17
รับจ้าง	1.81	-	0.00	0.00	0.00
เกษตรกร	2.38	-	-	-	0.00
ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	2.52	-	-	-	0.00
รับราชการ	3.17	-	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร, อาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง

ตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	รับจ้าง	เกษตรกร	ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	รับราชการ
		2.44	2.96	3.22	3.54
รับจ้าง	2.44	-	0.00	0.00	0.00
เกษตรกร	2.96	-	-	-	0.00
ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	3.22	-	-	-	-
รับราชการ	3.54	-	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร, อาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์น้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง

ตารางที่ 4.18 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	รับจ้าง	เกษตรกร	ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	รับราชการ
		2.81	2.39	2.62	3.28
รับจ้าง	2.81	-	0.00	0.00	0.00
เกษตรกร	2.39	-	-	-	0.00
ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว	2.62	-	-	-	0.00
รับราชการ	3.28	-	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.18 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้าง มีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร, อาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร มีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการ มีส่วนร่วมในการประเมินผลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างและกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกร

4.3.7 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.19 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

การมีส่วนร่วมของประชาชน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	85.98	3	28.66	33.98	0.00*
	ภายในกลุ่ม	314.58	373	0.84		
	รวม	400.57	376			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ระหว่างกลุ่ม	80.00	3	26.66	34.60	0.00*
	ภายในกลุ่ม	287.49	373	0.77		
	รวม	367.49	376			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	60.93	3	20.31	20.02	0.00*
	ภายในกลุ่ม	343.94	373	0.92		
	รวม	404.88	376			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	94.01	3	31.34	30.44	0.00*
	ภายในกลุ่ม	383.96	373	1.02		
	รวม	477.98	376			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	79.34	3	26.45	35.50	0.00*
	ภายในกลุ่ม	277.90	373	0.74		
	รวม	357.24	376			

*Sig. ≤ .05

จากตารางที่ 4.19 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือนพบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธี Fisher Least Significant Difference (LSD) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.20 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	ต่ำกว่า 15,000	15,001-30,000	มากกว่า 30,000
		บาท	บาท	บาท
		1.92	2.92	2.15
ต่ำกว่า 15,000 บาท	1.92	-	0.00	0.05
15,001-30,000 บาท	2.92	-	-	0.02
มากกว่า 30,000 บาท	2.15	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.20 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท

ตารางที่ 4.21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	ต่ำกว่า 15,000	15,001-30,000	มากกว่า 30,000
		บาท	บาท	บาท
		1.91	2.84	2.37
ต่ำกว่า 15,000 บาท	1.91	-	0.00	-
15,001-30,000 บาท	2.84	-	-	-
มากกว่า 30,000 บาท	2.37	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท

ตารางที่ 4.22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	ต่ำกว่า 15,000	15,001-30,000	มากกว่า 30,000
		บาท	บาท	บาท
		2.53	3.41	2.96
ต่ำกว่า 15,000 บาท	2.53	-	0.00	-
15,001-30,000 บาท	3.41	-	-	--
มากกว่า 30,000 บาท	2.96	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์น้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท

ตารางที่ 4.23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตำแหน่ง	$\bar{x}$	ต่ำกว่า 15,000	15,001-30,000	มากกว่า 30,000
		บาท	บาท	บาท
		1.93	2.90	2.41
ต่ำกว่า 15,000 บาท	1.93	-	0.00	-
15,001-30,000 บาท	2.90	-	-	-
มากกว่า 30,000 บาท	2.41	-	-	-

*Sig. $\leq .05$

จากตารางที่ 4.23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมในการประเมินผลมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท และกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการประเมินผลน้อยที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท

4.3.8 ผลการทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

ผลการทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ดังนี้

ตารางที่ 4.24 สรุปผลการทดสอบสมมุติฐานเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

สมมุติฐาน	ผลการทดสอบสมมุติฐาน
1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก อยู่ในระดับน้อย	ยอมรับสมมุติฐาน
2. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมุติฐาน
3. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมุติฐาน
4. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมุติฐาน
5. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมุติฐาน
6. ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกัน	ยอมรับสมมุติฐาน

4.3.9 แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก สรุปได้ดังนี้

แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก สรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 4.25 แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		
1) ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบด้วยช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	17	14.29
2) ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น	8	6.72
3) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ตัดสินใจ ไม่ใช่รอคำสั่งจากหน่วยงานภาครัฐ	7	5.88
4) ควรเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ทางโซเชียลมีเดียให้มากขึ้น เพราะมีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ทุกเวลา	4	3.36
5) ส่งเสริมโครงการที่สนับสนุนการท่องเที่ยวและเผยแพร่วัฒนธรรม	8	6.72
6) ส่งเสริมโครงการเกี่ยวกับการเกษตร และช่วยเหลือเกษตรกร	5	4.20
7) ส่งเสริมโครงการเกี่ยวกับระบบสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะ ถนนหนทาง และระบบการคมนาคม	11	9.24
8) ส่งเสริมโครงการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ป่าไม้	12	10.08
9) ส่งเสริมโครงการเกี่ยวกับจิตอาสาในชุมชน	4	3.36
10) ส่งเสริมโครงการเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชน	6	5.04
11) ส่งเสริมโครงการที่ให้ประดยชนต่อเด็กและเยาวชน	11	9.24
12) ให้ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมแก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนบทบาทหน้าที่และสิทธิที่พึงได้รับ	10	8.40
13) ควรมีโครงการที่ช่วยแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน	3	2.52
14) โครงการต้องมีความชัดเจน โปร่งใส ไม่เอื้อประโยชน์แก่คนเพียงบางกลุ่ม	8	6.72
15) การตัดสินใจดำเนินงานโครงการ ควรอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความเป็นประชาธิปไตย	5	4.20
รวม	119	100.00

แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ความถี่	ร้อยละ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน		
1) ติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด หากเกิดปัญหาจะได้แก้ไขได้ทันที	1	1.79
2) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างทั่วถึง เพื่อชาวบ้านจะได้ทราบและให้ความร่วมมือ	15	26.79
3) แจ้งกำหนดเวลาการดำเนินงานให้ชัดเจน		
4) ดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและบริบทของพื้นที่	3	5.36
	4	7.14
5) ดำเนินงานตามโครงการโดยไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น		
6) ควรดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวดเร็ว ให้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด	9	16.07
7) ควรทราบบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายงาน ไม่ก้าวล่วงกัน	7	12.50
8) ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วยความเต็มใจ ไม่ใช่การบังคับ	2	3.57
	6	10.71
9) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ		
10) ดำเนินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงถึงทรัพยากรที่เสียไป	3	5.36
11) ควรประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนร่วมกันบริจาค	4	7.14
	2	3.57
รวม	56	100.00
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์		
1) ควรมีคณะกรรมการจัดสรรผลประโยชน์จากโครงการอย่างเป็นธรรม	2	6.90
2) ควรแจ้งผลประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการให้ประชาชนรับทราบ	3	10.34
3) กระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน	17	58.62
4) คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ยั่งยืนบนพื้นฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	7	24.14
รวม	29	100.00
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล		
1) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ	8	57.14
2) ควรประเมินตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	2	14.29
3) ลงพื้นที่เพื่อทำการประเมินผลงานตามสภาพจริง และโปร่งใส	4	28.57
รวม	14	100.00

จากตารางที่ 4.25 แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก สามารถสรุปแนวทางในการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูตามลำดับความถี่ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความถึงที่สุด คือ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบด้วยช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมโครงการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ป่าไม้

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความถึงที่สุด คือ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างทั่วถึง เพื่อชาวบ้านจะได้ทราบและให้ความร่วมมือ รองลงมา ได้แก่ ดำเนินงานตามโครงการโดยไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความถึงที่สุด คือ กระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน รองลงมา ได้แก่ คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ยั่งยืนบนพื้นฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความถึงที่สุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ รองลงมา ได้แก่ ลงพื้นที่เพื่อทำการประเมินผลงานตามสภาพจริง และโปร่งใส

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 377 คน พบว่า พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 50.10 และเพศหญิง จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 49.90 ด้านอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.60 อายุระหว่าง 26–40 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 อายุระหว่าง 41–55 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 และอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ด้านระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 59.70 และปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00 เกษตรกร จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30 ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 16.70 และรับราชการ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 และข้อมูลด้านรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 62.30 ระหว่าง 15,001-30,000 บาทจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 และมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามภาพรวมและรายด้าน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวม

อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้ร่วมในการเสนอปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการใช้ทรัพยากรและแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการพัฒนาท้องถิ่น

2.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ยกเว้นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นของท่านอย่างสร้างสรรค์และเต็มใจ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นของท่านอย่างสร้างสรรค์และเต็มใจ รองลงมา คือ หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ หรืออำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น

2.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้สึกความยินดีและภาคภูมิใจที่ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาจากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น รองลงมา คือ ได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดขึ้น

2.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการติดตามปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ รองลงมา คือ มีส่วนร่วมสังเกตขั้นตอนการทำงาน และคอยสอดส่องดูแลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันการทุจริต ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการประเมิน มาใช้วางแผนงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในโอกาสต่อไป

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก สรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบด้วยช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา ได้แก่ ส่งเสริมโครงการเกี่ยวกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และอนุรักษ์ป่าไม้

4.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความถี่สูงสุด คือ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างทั่วถึง เพื่อชาวบ้านจะได้ทราบและให้ความร่วมมือ รองลงมา ได้แก่ ดำเนินงานตามโครงการโดยไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น

4.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความถี่สูงสุด คือ กระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน รองลงมา ได้แก่ คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ยั่งยืนบนพื้นฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีความถี่สูงสุด คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ รองลงมา ได้แก่ ลงพื้นที่เพื่อทำการประเมินผลงานตามสภาพจริง และโปร่งใส

5.2 อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ตามลำดับ สอดคล้องกับ อติวิธ ศิริพันธ์ (2563) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง และระดับการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลตำบลหลักหก ในขั้นอำนาจการเป็นตัวแทนมีระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ในภาพรวมแล้วประชาชนมีส่วนร่วมในทุกๆ ด้านในระดับปานกลาง เท่านั้น โดยเทศบาลหลักหกได้เน้นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแผนงาน/โครงการ เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ผ่านช่องทางต่างๆ แล้วรวบรวมความคิดเห็นจากประชาชนไปพิจารณากำหนดแนวทางให้สอดคล้องต่อไป นอกจากนี้ ผลการสัมภาษณ์ยังพบว่า เทศบาลฯ ให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปตามระเบียบ ข้อกำหนดต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นทุกด้านมากขึ้น โดยผู้บริหารได้เน้นการประชาสัมพันธ์ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลฯ ด้วยตนเองทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับสุธาวิ กลิ่นอุบล (2562) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านห้วยเขย่ง ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านที่ต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพในชุมชนและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จ ในการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ขณะที่ประชาชนที่มี อายุ อาชีพ ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในชุมชน ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อความสำเร็จใน

การพัฒนาชุมชนต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านหัวเขาจีน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น ผู้นำชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ และคนในชุมชนร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ชุมชนมีการรวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนจนเกิดเป็นเครือข่าย มีการจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นแบบอย่างในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างอาจยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาครัฐ โดยเข้าใจแต่เพียงว่า เป็นเพียงแค่การเข้าร่วมกิจกรรมตามที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้นเท่านั้น ซึ่งแท้จริงแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความหมายมากกว่านั้น ดังที่ณัฐรี ศรีทอง (2552, หน้า 191) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระโดยความสมัครใจในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือการปฏิบัติ ร่วมประเมินผล และร่วมกับประโยชน์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา มิได้หมายถึงการให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาของรัฐตามที่รัฐกำหนด แต่หมายถึงการให้ประชาชน กลุ่มชุมชน ร่วมกันคิดและตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนาการดำรงชีวิต ร่วมปฏิบัติตามแผนของกลุ่มหรือของชุมชนและรับประโยชน์ร่วมกันโดยรัฐเป็นเพียงผู้สนับสนุน การร่วมคิดและตัดสินใจภายในกลุ่มเป็นเรื่องยากที่จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมจริงๆ และเป็นอิสระในการแสดงออก เพราะสมาชิกในกลุ่มมีศักยภาพ ฐานะอำนาจทางสังคมแตกต่างกัน ปัจจัยวัฒนธรรมบางประการเป็นอุปสรรคต่อความเป็นอิสระในการแสดงออก คนแต่ละคนต่างมีมุมมองในการตัดสินใจคุณค่าเรื่องต่างๆ ไม่เหมือนกัน ประสบการณ์ต่างกัน เหล่านี้อาจนำไปสู่การไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเป็นกระบวนการ (Process) ที่ประชาชนในชุมชนได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมในชุมชน นับตั้งแต่ร่วมกำหนดปัญหาและความต้องการ ร่วมระบุสาเหตุของปัญหา ร่วมกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรมและร่วมรับผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมนั้น ซึ่งประเด็นหลักของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ประชาชนต้องเป็นกระทำให้ในแต่ละขั้นตอนของการมีส่วนร่วมด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจอย่างอิสระ

เมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกเป็นเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ได้ร่วมในการเสนอปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการใช้ทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของบดินทร์ เตบะาะจาโก (2564). ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของกลุ่มตัวอย่างมีค่าต่ำสุด 2.0

ค่าสูงสุด 20.00 ค่าเฉลี่ย 8.6787 และค่า S.D. 4.19945 และระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเมินผล และการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก หน่วยงานภาครัฐมีการประชาสัมพันธ์ โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ไม่เพียงพอ ทำให้ประชาชนไม่ทราบเรื่อง และไม่ได้เข้าร่วมในการทำ ประชาพิจารณ์ หรืออาจไม่ได้แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการให้ประชาชนทราบ ดังที่สุทิน บุญญาธิการ และคณะ (2540, หน้า 22) ได้กล่าวว่า การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ควรแจ้งประชาชนในพื้นที่ที่จะได้รับผลกระทบ และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ทราบรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะดำเนินการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ข่าวสารดังกล่าวจะต้องแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ ยกเว้นมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่เป็น การแก้ปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นของท่านอย่างสร้างสรรค์และเต็มที่ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่เป็น การแก้ปัญหาหรือพัฒนา ท้องถิ่นของท่านอย่างสร้างสรรค์และเต็มที่ รองลงมา คือ หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างการ ดำเนินงานตามโครงการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ หรืออำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับบอดิวส์ ศิริพันธ์ (2563). ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลหลักหก อำเภอมะเมือง จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับปานกลาง และระดับการมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนขั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเทศบาลตำบล หลักหก ในขั้นอำนาจการเป็นตัวแทนมีระดับมากที่สุด ทั้งนี้ ในภาพรวมแล้วประชาชนมีส่วนร่วมใน ทุกๆ ด้านในระดับปานกลาง เท่านั้น

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจดำเนินโครงการหรือทำกิจกรรมตั้งแต่แรกเริ่ม จึงทำให้ขาดความร่วมมือในการดำเนินการ อย่างแท้จริง ซึ่งจากข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้ให้ ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานไว้ว่า ภาครัฐควรประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่าง ทัวถึง เพื่อชาวบ้านจะได้ทราบและให้ความร่วมมือ ซึ่งถึงแม้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีฐานะยากจน แต่ก็มีแรงงานของตนเองที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวบ้าน สามารถคิดต้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด โกวิทย์ พวงงาม (2545, หน้า 8)

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รู้สึกความยินดีและ ภาคภูมิใจที่ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาจากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น รองลงมา คือ ได้รับประโยชน์

จากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับญาณเดช คุ่มประยูร (2564) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนมินบุรี อุบลรัตน์ เขตเมืองบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ของประชาชนในการพัฒนาชุมชนมินบุรีอุบลรัตน์ เขตเมืองบุรี กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง อันดับ ที่ 1 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาชุมชน อันดับรองลงมา มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการที่รัฐจัดขึ้น รวมทั้งรู้สึกยินดี และภูมิใจที่ตนเองได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการและทำให้โครงการประสบความสำเร็จ ดังที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2543, หน้า 243-244) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การที่จะทำให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้นเนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนๆ จะรู้สึกผูกพันรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้นเนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน การดำเนินโครงการจะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น ทำให้ประชาชนต้องผูกมัดตนเองกับสิ่งที่ตนมีส่วนร่วม เมื่อประชาชนได้เสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนแล้ว เขาย่อมรู้สึกผูกพันตนเองที่จะต้องดำเนินกิจกรรมบางประการอันจำเป็นทำให้สิ่งที่เสนอแนะมาปฏิบัติให้บรรลุผล ประชาชนจะร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังทำให้ประชาชนเกิดความรัก ความภูมิใจ และความหวงแหนในท้องถิ่นของตน เนื่องจากตนเองได้มีส่วนร่วมทำให้ท้องถิ่นเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาขึ้น

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีส่วนร่วมในการติดตามปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ รองลงมา คือ มีส่วนร่วมสังเกตขั้นตอนการทำงาน และคอยสอดส่องดูแลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันการทุจริต ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการประเมิน มาใช้วางแผนงาน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในอนาคตต่อไป สอดคล้องกับบดินทร์ เต๋อเบาจาโก (2564) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมประเมินผล และการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ประชาชนไม่ทราบว่ามีความจำเป็นต้องทำการประเมินผลโครงการ เพื่อติดตามผลการดำเนินงาน และนำข้อปัญหามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงานต่อไป โดยอาจเข้าใจเพียงว่าตนเองจะได้รับผลประโยชน์เมื่อโครงการสิ้นสุดลงเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับโกวิทย์ พวงงาม (2545, หน้า 8) ที่กล่าวว่า ถ้าหากการติดตามงานและประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้ว ชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำไปนั้นได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในอนาคตต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จยากลำบาก

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามเพศ พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับอรนันท์ กลั่นทุประ (2565). ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและตรวจสอบการทำงาน 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศ ศาสนา และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ในปัจจุบันเพศชายและเพศหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันมากขึ้น อีกทั้งมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานใกล้เคียงกัน รวมไปถึงความอดทนอดกลั้นต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ และความยากลำบากในการปฏิบัติงาน ทำให้ทั้งเพศชายและหญิงมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามอายุ พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับปณณทัต บนขุนทด (2562). ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก อายุสามารถเป็นตัวกำหนดการตัดสินใจ และวุฒิภาวะในการใช้ชีวิต รวมถึงพฤติกรรมและความคิดอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นตัวแปรที่สามารถเปลี่ยนไปได้ตามกาลเวลา คนที่มีอายุน้อยกว่าอาจจะมีการตัดสินใจที่มีอารมณ์เข้ามาเป็นส่วนเกี่ยวข้องมากกว่า นอกจากนี้ กลุ่มคนที่มีอายุมากกว่าจะชอบที่จะเสพข่าวสารที่หนักมากกว่าเน้นไปทางด้านบันเทิง กลุ่มคนที่มีอายุมากกว่าจะเป็นกลุ่มคนที่มองโลกในแง่ร้ายกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มคนอายุน้อยเพราะกลุ่มคนอายุมากได้ผ่านประสบการณ์ชีวิตมามากกว่าซึ่งส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจ รวมไปถึงกลุ่มคนที่มีอายุมากกว่าจะมีความคิดเชิงอนุรักษ์นิยมมากกว่าระมัดระวัง และยึดถือหลักปฏิบัติมากกว่า (Bennett & Cohen, 1959) ทั้งนี้อายุที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จะมีผลต่อความตัดสินใจที่รอบคอบมากขึ้น ทั้งความคิด พฤติกรรม และการตัดสินใจ

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับบดินทร์ เตเบาะจาโก (2564) ได้

ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาสายสามัญระดับปริญญาตรีจะมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับอื่นๆ มีนัยสำคัญที่ .05 นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับญาณเดช คุ่มประยูร (2564). ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนมีนบุรีอุบลรัตน์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในการพัฒนาชุมชนมีนบุรีอุบลรัตน์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง อันดับ ที่ 1 มีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาชุมชน อันดับรองลงมา มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตามลำดับ 2) การทดสอบสมมติฐานปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ เฉลี่ยต่อเดือน ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน มีนบุรีอุบลรัตน์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาและความรู้ที่ได้รับจากสถาบันและอาจรวมถึงประสบการณ์ชีวิตของบุคคลนั้นๆ ซึ่งบ่งบอกถึงการรู้หนังสือและมีผลต่อการรับข่าวสารต่างๆ การศึกษาจะช่วยให้คนนั้นๆ มีความรู้ทั้งทางด้านวิชาการการใช้ชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้ความสามารถในการรับข่าวสารเพิ่มมากขึ้นและสามารถแยกแยะข่าวสารต่างๆ ได้เป็นอย่างดีอีก ด้วย ซึ่งการศึกษาได้เริ่มส่งผลตั้งแต่ผู้สอนมาถึงผู้เรียนซึ่งผู้สอนสามารถสอดแทรกทัศนคติและความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้ นอกจากการศึกษาจะเพิ่มพูนความรู้แล้วการศึกษายังสามารถสร้างความแตกต่างทางด้านความคิดทัศนคติได้อีกด้วย รวมถึงยังพัฒนาความคิดในด้านคุณธรรมจริยธรรมต่างๆ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน สาขาวิชาที่แตกต่างกัน ยุคสมัยและระบบการศึกษาที่แตกต่างกันอาจจะส่งผลกระทบต่อความคิดและความต้องการที่แตกต่างกัน (ประมะ สตะเวทิน, 2546) จึงส่งผลทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นแตกต่างกันไปด้วย

4. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำแนกตามอาชีพ พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับบอร์นนท์ กลันทปุระ (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลรำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของประชาชน อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้านที่มีส่วนร่วมสูงที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและตรวจสอบการทำงาน 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศ ศาสนา และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากอาชีพที่ส่งผลต่อสถานะภาพทางสังคม ซึ่งการมีสถานะภาพทางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของกลุ่มคน จะมีค่านิยมและเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไปอีกด้วย ผู้ที่มีสถานะทางสังคมสูงกว่าก็จะแสวงหาสิ่งที่เป็นประโยชน์สูงสุดให้กับตนเองเมื่อ เปรียบเทียบกันผู้ที่มีสถานะทางสังคมที่ต่ำกว่า รวมไปถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการพัฒนาท้องถิ่นด้วย

5. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับบอร์นัท กลันทปุระ (2565) ที่ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล รำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ของประชาชน อยู่ในระดับปานกลางทั้งโดยรวมและรายด้าน ด้านที่มีส่วนร่วมสูงที่สุด คือ ด้านการ ปฏิบัติงาน ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและตรวจสอบการทำงาน 2) การ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศ ศาสนา และระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับญาณ เดช คุ่มประยูร (2564) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชน มินบุรีอุปถัมภ์ เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชน มินบุรีอุปถัมภ์ เขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับบดินทร์ เดเบาะจาโก (2564) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีรายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท ต่อเดือนจะมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มรายได้อื่นๆ มี นัยสำคัญที่ .01

ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก รายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของ บุคคลนั้นๆ จะแสดงถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้นๆ ด้วยเช่นกัน ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการ ดูแลตัวเองและการใช้จ่ายในการรับรู้ข่าวสาร ผู้ที่มีความพร้อมทางด้านรายได้ที่น้อยกว่าก็จะมี ข้อจำกัดในการเลือกบริโภคข่าวสารและมีข้อจำกัดในรับรู้รวมไปถึงการค้นหาประสบการณ์ใหม่ๆ ด้วย (กาญจนา แก้วเทพ, 2552) ดังนั้น ตัวแปรด้านรายได้ จึงส่งผลกระทบต่อรับรู้ข่าวสารและการ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมของรัฐด้วยเช่นกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบด้วย ช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้มากขึ้น ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่จะ ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกขั้นตอน

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ควรประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่าง ทัวถึง เพื่อชาวบ้านจะได้ทราบและให้ความร่วมมือ และควรดำเนินงานตามโครงการโดยไม่สร้างความ เดือดร้อนแก่ผู้อื่น

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ควรกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และประชาชนได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ยั่งยืนบนพื้นฐานการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ และควรลงพื้นที่เพื่อทำการประเมินผลงานตามสภาพจริง และโปร่งใส

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อได้ข้อมูลในภาพรวมที่กว้างขึ้น เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

2. ควรมีการศึกษาบทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น

3. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. **ฐานข้อมูลประชากร**. ค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.mahawan.go.th/condition1.php>
- กระทรวงการอุดมศึกษา. **โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ**. เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2550). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้านการบริการจัดหางาน**. กรุงเทพมหานคร : กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2545). **การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน**. ม.ป.ท.
- จามร. (2549). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปลูกป่าภาครัฐ ตำบลป่าอ้อดอนชัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. ภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2548). **การวางแผนและการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชิต นิลพานิช และ กุลชน ธนาพงศธร. (2532). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท**. เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ญาณเดช คุ่มประยูร (2564). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : กรณีศึกษาชุมชนมีนบุรีอุปลัมภ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร**. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ณัฐนรี ศรีทอง. (2552). **การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2554). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ.พี. กราฟฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2538). **การมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้านเขตหนองจอกที่มีต่อโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง บวร และบรม : เพื่อสร้างอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ประชัย ศรีนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2549). **ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ**. สำนักปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). **การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง**. เชียงใหม่ : สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นวนน้อย ตรีรัตน์ และคนอื่นๆ. (2545). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมดาเพรส จำกัด.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- บดีนทร์ เดเบาะจาโก (2564). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบาง อำเภอรือเสาะ จังหวัดนราธิวาส**. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. (2545). **กฎหมายมหาชน เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ปกรณ์ ปริญญา. (2544). **ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา**. สามเจริญพานิช. กรุงเทพฯ .
- ประมะ สตะเวทิน. (2546). **หลักนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ : ภาพการพิมพ์.
- ประเดิม แพทย์รังสี. (2556). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี**. ภาคนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปรัชญา เวสารัชช. (2528). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิ่นนัต บุนนาค (2562). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์**.
- พระธวัชชัย สนธิธมโม (วรรณนาวัน). (2561). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว**. สารนิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาทักษพงษ์ ชยเมธี (กลินศรีสุข). (2563). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2543). **รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ราชกิจจานุเบกษา. **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560**.
- วสิน สันทรณ. (2557). **ลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ และปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการซื้ออะไหล่รถยนต์ในสินค้าประเภทหลอดไฟหน้ารถยนต์**. ปริญญา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วัชรมน จันรอง. (2563). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). **การพัฒนาชนบทไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธิธัญท์ วารุณสหรัชน. (2559). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. การค้นคว้าอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุชา จันทรเฒ. (2544). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทิน บุญญาธิการ และคณะ. (2540). **การบริหารการมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษา โครงการ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน**. สถาบันดำรงราชานุภาพ, กรุงเทพฯ.
- สุธาวิ กลิ่นอุบล (2562). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านหัวเขาจีน ตำบลห้วยยางโทน อำเภopakทอง จังหวัดราชบุรี**. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน. **รายงานประจำปีงบประมาณ 2566**. ค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.mahawan.go.th/condition1.php>
- อติวิธ ศิริพันธ์. (2563). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อมรรัตน์ ชัยขรรค์เมือง. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนย่อยภายในเขตเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี (Unpublished Special Problem)**. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อรนันท์ กลั่นทปฺระ. (2565). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลลำพัน อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี**.
- อำนาจ อนันตชัย. (2540). **การระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Arnstein, S. R. (1969). **A Ladder of Citizen Participation**. Journal of the American Planning Association.
- Cohen John M. & Uphoff, Norman T. (1980). **Participation's Place in Rural Development, Seeking Clarity Through Specificity**. World Development.
- Cohen, John M, and UpHoff, Norman T. (1997). **Rural Development participation : Concepts and measures for Project design, Implementation and Evaluation, In Rural Development monograph**. The Rural Development Committee for International Studies, Cornell University, January.
- Cronbach, Lee J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. Tokyo : Tosho Insatsu.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D. W. (1970). **Determining sample size for research activities**. Educational and Psychological Measurement.
- Kotler, P. (1997). **Marketing management: Analysis, planning, implementation, and control (9th ed.)**. New Jersey: A Simon & Schuster.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน
อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก ประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

2. ขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความคิดเห็นของท่าน เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไป

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามฉบับนี้

โล่ง กวินนาลัย

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อที่ตรงกับสถานการณ์ของท่าน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ () ต่ำกว่า 25 ปี () 26-40 ปี
() 41-55 ปี () มากกว่า 55 ปี
3. ระดับการศึกษา
() ต่ำกว่าปริญญาตรี () ปริญญาตรีขึ้นไป
4. อาชีพ
() รับจ้าง () เกษตรกร () ค้าขาย-ธุรกิจส่วนตัว ()
รับราชการ
5. รายได้ต่อเดือน
() ต่ำกว่า 15,000 บาท () 15,001-30,000 บาท ()
มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านเพียงระดับเดียว โดยยึดเกณฑ์การให้คะแนนและความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ระดับ การมีส่วนร่วม				
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		5	4	3	2	1
1	ท่านได้ร่วมในการเสนอปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น					
2	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น					
5	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการใช้ทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการพัฒนาท้องถิ่น					
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน		5	4	3	2	1
6	ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่เป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นของท่านอย่างสร้างสรรค์และเต็มใจ					
7	หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างการดำเนินงานตามโครงการ ท่านมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหานั้น					
8	ท่านมีส่วนร่วมในการเชิญชวนให้คนในท้องถิ่นเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อการแก้ปัญาและพัฒนาท้องถิ่น					
9	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินเพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น					
10	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ หรืออำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น					
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์		5	4	3	2	1
11	ท่านรู้สึกความยินดีและภาคภูมิใจที่ท้องถิ่นได้รับการพัฒนาจากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น					
12	ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม					
13	ท่านได้รับความรู้และประสบการณ์จากการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น					
14	ท่านได้มีโอกาสดพบปะและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น มีการติดต่อประสานงานกับคนในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ช่วยทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ					

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	ระดับ การมีส่วนร่วม				
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (ต่อ)		5	4	3	2	1
15	ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดขึ้น					
16	ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และสามารถแก้ปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน					
17	ท่านเห็นว่า การที่ท่านมีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น					
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล		5	4	3	2	1
18	ท่านมีส่วนร่วมสังเกตขั้นตอนการทำงาน และคอยสอดส่องดูแลการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันการทุจริต					
19	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ					
20	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลสำเร็จ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ					
21	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการประเมิน มาใช้วางแผนงาน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในโอกาสต่อไป					

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

คำชี้แจง ให้ท่านเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลมหาวัน อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

.....

.....

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ดร.สุชาติ ใจภักดี

ดุชนิบัณฑิต

สาขาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.)

ดร.เกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์

ข้าราชการบำนาญ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพิษณุโลก

กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรัฏฐ์ เหมือนวิหาร อาจารย์ประจำ

สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ภาคผนวก ค
ค่า IOC ในการวิจัย

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาท้องถิ่น	ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	ท่านได้ร่วมในการเสนอปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุ และกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
2	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
3	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
4	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
5	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการใช้ทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน		ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
6	ท่านมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของโครงการที่เป็นการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาท้องถิ่นของท่านอย่างสร้างสรรค์และเต็มใจ	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
7	หากเกิดปัญหาหรืออุปสรรคระหว่างการทำงานตามโครงการ ท่านมีส่วนร่วมในการระดมความคิดเพื่อแก้ปัญหานั้น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
8	ท่านมีส่วนร่วมในการเชิญชวนให้คนในท้องถิ่นเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
9	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงินเพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ((ต่อ))		ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
10	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ หรือ อำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ เพื่อใช้ในโครงการหรือกิจกรรมพัฒนา ท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์		ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
11	ท่านรู้สึกความยินดีและภาคภูมิใจที่ท้องถิ่น ได้รับการพัฒนาจากโครงการหรือกิจกรรม ที่จัดขึ้น	1	1	0	2	0.67	นำไป ใช้ได้
12	ท่านได้รับประโยชน์จากโครงการหรือ กิจกรรมที่จัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือ ทางอ้อม	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
13	ท่านได้รับความรู้และประสบการณ์จากการ เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
14	ท่านได้มีโอกาสพบปะและทำกิจกรรม ร่วมกับผู้อื่น มีการติดต่อประสานงานกับ คนในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ช่วยทำ ให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
15	ท่านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากโครงการหรือ กิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นที่เกิดขึ้น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
16	ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับ ไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และสามารถ แก้ปัญหาในท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน	0	1	1	2	0.67	นำไป ใช้ได้
17	ท่านเห็นว่า การที่ท่านมีส่วนร่วมใน โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ จะก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล		ความเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		คนที่	คนที่	คนที่			
		1	2	3			
18	ท่านมีส่วนร่วมสังเกตขั้นตอนการทำงาน และคอยสอดส่องดูแลการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อป้องกันการทุจริต	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
19	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินโครงการหรือ กิจกรรมต่างๆ	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
20	ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลสำเร็จ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง โครงการหรือกิจกรรมต่างๆ	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้
21	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลที่ได้จากการ ประเมิน มาใช้วางแผนงานเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นในโอกาสต่อไป	1	1	1	3	1.00	นำไป ใช้ได้

ภาคผนวก ง
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.965	46

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
VAR00001	186.27	494.961	.598	.965
VAR00002	186.07	500.547	.426	.965
VAR00003	186.27	499.444	.591	.965
VAR00004	186.20	503.752	.491	.965
VAR00005	186.20	506.441	.372	.965
VAR00006	186.20	498.166	.655	.965
VAR00007	186.30	499.597	.554	.965
VAR00008	185.93	502.961	.389	.965
VAR00009	186.27	500.478	.500	.965
VAR00010	185.80	499.062	.560	.965
VAR00011	185.80	499.683	.494	.965
VAR00012	187.83	487.178	.363	.968
VAR00013	186.47	489.361	.537	.965
VAR00014	186.03	491.689	.615	.965
VAR00015	186.80	493.890	.538	.965
VAR00016	186.63	486.102	.622	.965
VAR00017	187.17	480.764	.503	.966
VAR00018	186.07	486.961	.685	.964
VAR00019	186.03	494.792	.595	.965
VAR00020	186.07	489.582	.766	.964
VAR00021	185.87	502.671	.539	.965
VAR00022	185.80	496.924	.704	.965
VAR00023	185.93	489.444	.788	.964
VAR00024	185.97	494.999	.724	.964
VAR00025	186.27	494.685	.607	.965
VAR00026	186.27	485.720	.834	.964
VAR00027	186.27	490.064	.751	.964
VAR00028	186.60	496.455	.518	.965

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	โล่ง กวินวนาลัย
วันเดือนปีเกิด	30 กรกฎาคม พ.ศ. 2520
ที่อยู่ปัจจุบัน	162 หมู่ที่10 ตำบล มหาวัน อำเภอสอด จังหวัด ตาก 63110
อาชีพ	ธุรกิจค้าขายพืชเกษตร โกดังรับซื้อพืชเกษตร หมู่ที่ 6 ตำบล มหาวัน อำเภอสอด จังหวัด ตาก 63110
ประวัติการศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก